

TAGAVARAVÄGI NR 2 LK 21

KAITSE ERIVÄLJAANNE!

KAITSELIIDU AJAKIRI KODU!

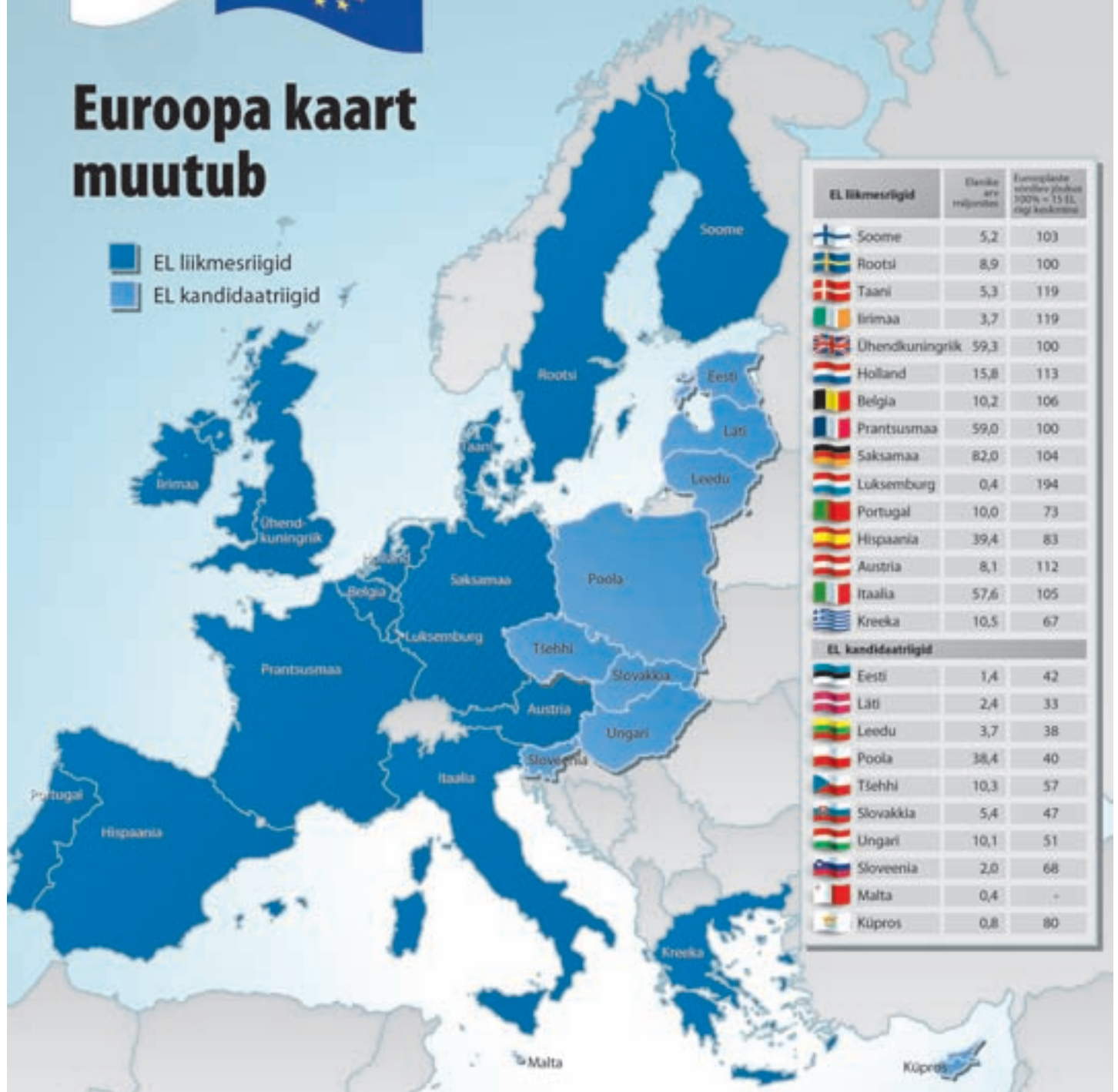

**EUROOPA LIIT JA
EESTI RAHVUSLIK JULGEOLEK**

Euroopa kaart muutub

- EL liikmesriigid
- EL kandidaatriigid

EL liikmesriigid	Danika arv miljonites	Eurooplaste sisetulu produkt 200% = 13 EL riigi keskmise
Soome	5,2	103
Rootsi	8,9	100
Taani	5,3	119
Iirimaa	3,7	119
Ühendkuningriik	59,3	100
Holland	15,8	113
Belgia	10,2	106
Prantsusmaa	59,0	100
Saksamaa	82,0	104
Luksemburg	0,4	194
Portugal	10,0	73
Hispaania	39,4	83
Austria	8,1	112
Itaalia	57,6	105
Kreeka	10,5	67
EL kandidaatriigid		
Eesti	1,4	42
Läti	2,4	33
Leedu	3,7	38
Poola	38,4	40
Tšehhi	10,3	57
Slovakkia	5,4	47
Ungari	10,1	51
Sloveenia	2,0	68
Malta	0,4	-
Küpros	0,8	80

Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!
Asutatud 11. september 1925

Väljaandja Kaitseliit
Ilmub kuus korda aastas.

Peatoimetaja:
Itn Ivar Jõesaar

Makett ja küljendus:
Matis Karu

Reklaam ja levi:
Virgo Tamm
kaitsekodu@hotmail.ee

Toimetus:
Riia 12, Tartu 51013
Telefon 07 314 151
Faks 07 314 150

Toimetuse e-mail:
kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.

Kaitsejõud Internetis:
www.kaitseliit.ee
www.mil.ee
www.mod.gov.ee
www.ksk.edu.ee
www.vdcol.ee
www.erok.ee
www.npkk.ee
www.orkester.mil.ee
www.erna.ee

KAITSE ERIVÄLJAANNE 2003 **KODU!** KAITSELIIDU AJAKIRI

SISUKORD

Foto: Neeme Brus

KAANELUGU:

EUROLIIDUST ISIKLIKULT

Võimalus näha maailma, olla osa sellest on minu arvates üks suuremaid võite, mille andis meile ja meie lastele Eesti taasiseseisvumine. Ma ei karda, et õppimine või ka mõneajaline töötamine välismaal võib Eesti noortele halvasti mõjuda, neid oma kodust võõrutada. Seda muidugi ainult siis, kui kodumaa kuulub jätkuvalt maailmapildile, kui siia on huvitav ja mõttekas igal ajal tagasi tulla. **LK 5**

Kasutagem oma kodanikukohust	LK 4
Eesti Kaitseliit Euroopa Liidus	LK 6
Eesti kuulub Euroopasse	LK 7
Kaitseliit ja Euroopa Liit	LK 8
Kas ikka on nii, et läheme ühest liidust teise?	LK 10
Kaitseliit on Eesti iseseisvuse garantii Euroopa Liidus	LK 11
Kolmandat pole antud	LK 12
Jah Euroliidule? Jah!	LK 13
Eesti valik on Eestis endas	LK 15
Eesti majandus Euroopa Liidus	LK 19
Euroopa Liit pakub tööturul uusi võimalusi	LK 20
Tagavaravägi nr 2	LK 21
NATO reservohvitseride liikumine ja Eesti	LK 25
Eesti julgeolekus pole B-plaani	LK 26
Kui ütled hääletusel ei, valid majanduskriisi	LK 27
Muutuv maailm ja meie	LK 29
Euroopa Liidu eesmärgid on lihtsad	LK 31
Eesti seob ennast Euroopa tulevikuga	LK 32
Euroopa Liit ja julgeolek	LK 33
Piirideta ja piiridega Euroopa Liit	LK 35
Kodanikukaitse ja Euroopa Liit	LK 37
Mõned põhjused, miks hääletada Euroopa Liidu poolt	LK 38
Euroopa Liiduga liitumine pole äritehing	LK 40

KASUTAGEM OMA KODANIKUÕIGUST

Head *Kaitse Kodu!* lugejad!

Te hoiate käes tavapärasest veidi teistsugust ajakirja ja küsite endalt, mida sellest arvata. Paljudele kaitseliitlastele jõudis ajakirja erinumber koju kindlasti üllatusena.

Miks me selle erinumbri tegime? Esimene põhjus on, et tahame teieni tuua Kaitseliidu vanematekogu liikmete ja teiste Eesti ühiskonnas tuntud inimeste arvamusi seoses Euroopa Liiduga. Lisaks püüame anda võimalikult mitmekülgset informatsiooni ühendusest, millega liitumise otsustab Eesti rahvas referendumil juba 14. septembril.

Kaitseliidu juhtkond ei püüa kindlasti teha propagandat, et hääletage nii ehk teisiti. Kaitseliitlased on vabad kodanikud ja vabad loomulikult ka oma otsustamistes. Küll aga usun, et meie organisatsiooni liikmed on keskmisest aktiivsemad inimesed – muidu nad ju ei oleks meie ridades. Seega on minu sõnum ka täna teieni jõudnud ajakirjas üks ja selge. Kutsun teid referendumil osalema ja näitama sellega taas kord oma kodanikuaktiivsust kodanikuõiguse kasutamisel. Näidakem kaitseliitlastena aktiivse eluhoiaku eeskuju ka teistele.

Teine põhjus tänase *Kaitse Kodu!* erinumbri ilmumiseks on, et esmakordselt ilmub ajakiri niivõrd suures tiraažis –

10 000 eksemplari. Tahame, et käesolev ajakiri jõuaks igale Kaitseliidu liikmele koju kätte. Ja seda ei too mitte postiljon,

danikualgatuse korras tegutsev naabri-valve. Meile pole ju ükskõik, kes elab meie aia taga ja kuidas ta end üleval

peab. Me ei soovi, et naaber oma aias autokumme põletaks või oma prahi üle tara soku-taks. Samuti on hea teada, et üleaedne ka minu majapidamisel silma peal hoiab, kui mind ennast kodus pole.

Täpselt sama lugu on minu meelest ka Euroopa Liitu astumisega. Küsime sageli, miks peaks Eesti sinna minema. Kui aga mõtleksime hoopis: miks prantslased või sakslased, belglased või hollandlased eestlasi oma perre tahavad võtta, mis huvi peaks neil meie vastu olema? Üks põhjus, usun, on sama soov normaalsete naabrite ja turvatunde järele. Eesti kuulub Euroopasse, me oleme naabrid ja jääme naabriteks. Püüdkem siis olla head, sõbralikud ja koostöö-

valmis nii oma üleaedsete kui ka teiste rahvastega.

Soovin kõigile head lugemist ja arukat otsustamist 14. septembri euroreferendumil!

**Benno Leesik, major,
Kaitseliidu ülem**

vaid seda jagatakse maleva staabi korraldamisel. Loodan, et ajakirja kohaletometaamine kõigile kaitseliitlastele annab malevate staapidele vajaliku logistilise kogemuse edaspidiseks, mil *Kaitse Kodu!* hakkabki ilmuma suuremas tiraažis.

Minule isiklikult tuleb Euroopa Liidule ja Eestile mõeldes meelde meie ko-

EUROLIIDUST ISIKLIKULT

Neeme Brus, Kaitseliidu avalike suhete juht

“Kas Eesti valitsus on taas, nagu ka 1940. aastal, valmis ainsagi lasuta loovutama vabaduse?” hüüatas tuntud euroskeptikust professor kaks nädalat tagasi Euroopa Liidule ei ütlejate ajakirjas.

Hiljuti üritas üks noor ajakirjanik nalja teha, küsides, millal Kaitseliit kord juba laiali saadetakse – ei jõudvat seda ära oodata. “Kaitseliidust on lihtne lahti saada – korja seltskond omasuguseid kokku, sõida rongiga Moskvasse ja palu seal, et nad Eesti taas Venemaa kaitse alla võtaksid,” naljatasin ma vastu.

Kes lollitab rahvast?

Piiratud ja väärakat huumorimeelt võib ju ehk mõistagi. Keegi meist pole täiuslik, nagu ameeriklased ütlevad. Kuidas aga suhtuda inimestesse, kes ise küll väga hästi asjadest aru saavad, vähemharitud publikut aga omaette it-sitades segadusse ajavad?

Tuleb meelde ENSV-aegne partei- ja muu nomenklatuur, kes tõhusa propagandamasina abil rahvale sotsialismi eeliseid ja selle võimatut olemust seletasid, ise aga eripoodide ja turismituusikute abil roiskuva kapitalismi pahesid tarvitasid. Nagu tolle-aegsed avaldamist mitteleidnud naljamehed sõnastasid: räägime Lenin, mõtleme partei. Ja nii juba 70 aastat: räägime üht, aga mõtleme teist.

Inimese mälu pole alati kiita, vahel ei suuda näiteks meenutada mõne tuttava nime, kellega sai just tänaval veerand tundi sõbralikku juttu aetud. Jälgides käimasolevat euroväätlust, tundub mulle, et veelgi kurvem on kohati lugu rahva ajaloolise mälu. Meie häälekamad eurovastased peaksid, nii nagu

minagi, üsna hästi mäletama neid aegu, millele eespool vihjatud. Küll olime rõõmsad ja lootusrikkad, kui Eesti 12 aastat tagasi taas iseseisvaks sai. Toona oli selgemast selgem, et meie tulevik on Euroopas, et pääsesime Idast ja läheme (tagasi) Läände. Seletasime kõigile, kes kuulata jaksasid, et Eesti tuleb tagasi Euroopasse, kuhu alati oleme kuulunud. Ja nüüd justnagu ei tahagi tagasi Euroopasse, vaid oleme valmis siduma meie tuleviku kellega ja millega tahes, mitte aga Euroopa rahvastega?

Vaba maailma tunne

1990. aasta kevadõhtul jõudis reisi-laev Georg Ots Helsingi saarestikku. Mäletan seda väga erilist tunnet, kui esimest korda elus, 33-aastasena hakkasin jõudma vabasse maailma. Nüüdseks on elu ja töö andnud võimaluse näha maid ja inimesi pea kõigil kontinentidel ja kümnetes riikides. Seda viimase 12 aasta jooksul. Minu noorim poeg jõudis koos minuga Saksamaale, kui ta oli pooleaastane. Praegu on ta 11 aastat vana ja käinud kaheksas välisriigis. Kui paljusid külastatud paiku saab tema meenutada 33-aastaselt?

Võimalus näha maailma, olla osa sellest on minu arvates üks suuremaid võite, mille andis meile ja meie lastele Eesti taasiseseisvumine. Ma ei kardaks, et õppimine või ka mõneajaline töötamine välismaal võib Eesti noortele halvasti mõjuda, neid oma kodust võõrutada. Seda muidugi ainult siis, kui kodumaa kuulub jätkuvalt maailmapildile, kui siia on huvitav ja mõttekas igal ajal tagasi tulla.

Kui Eesti jääb aga ääremaaks, mis iseenda tarkuses ja üksinduses asju püüab toimetada, võivad meie lapsed siit tõesti lahkuda. Nemad on kasvanud avatud maailmas, nemad ei mäleta, et elada on ju võimalik ka suletud ühiskonnas. Eriti veel sellises, mille meie ise omaenese tarkusest maailmale kinni paneme.

ENSVs oli asi selge: võõras võim oli see paha, kes ei lubanud meid maailma. Öeldes ei Euroopa Liidule paneme me ise endi ja oma laste ees ukse kinni. Kas me sellist Eestit tahtsime?

Need olid minu isiklikud mõtted tänase päevateema kohta. Niisama isiklikud, nagu ka kõigil teistel tänases *Kaitse Kodus!* kirjutajatel. Kõigil lugejatel on täpselt niisama isiklikud arvamused ja tunded. Lähtudes neist ja oma tervest talupojamõistusest tuleb igati otsus 14. septembril. Loodame siis, et referendum tulemusena ei pane me ise alust Moskvasse sõitvale delegatsioonile, kes hakkab paluma sealt valitsemisteenust Eesti kubermangule. Selles ühenduses Kaitseliidule loomulikult kohta poleks.

Ja viimane isiklik asi tänaseks. Ma tõesti ei taha enam seista lennujaamades ja sadamates värvikirevas passikontrolli järjekorras, mille kohal silt “Non EU citizens”. Usun, et teie ka mitte. Head hääletamist! ■

FOTO: Neeme Brus

Meie lastele avaneb täna koduaknast terve maailm. Küllap võimaldab maailmas kogetu neil paremini hinnata väärtusi, mida kodusel Eestil on pakkuda.

EESTI KAITSELIIT EUROOPA LIIDUS

Eesti taasiseseisvumise järel oleme taastanud Eestile sobiliku riigikaitsestruktuuri, milles Kaitseliidul on olnud keskne roll. Oleme lähtunud oma riiklikest vajadustest ja teeme seda ka edaspidi, kui Eestist on saanud Euroopa Liidu ja NATO liige.

Samas ei kirjuta Euroopa Liidu tähtsust ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika liikmesriikidele ette, kuidas nad peavad oma riigikaitset korraldama. Nii nagu NATOki, huvitab Euroopa Liitu, s.t teisi ELi liikmesriike, üksnes Eesti suutlikkus panustada ühisesse julgeolekusse. Kuidas me seda teeme ja mis jõudusid selleks rakendada, on juba riigi enda otsustada. Ja Eesti puhul tähendab see, et Kaitseliit oli, on ja jääb Eesti riigikaitse oluliseks osaks.

Olen samas veendunud, et Kaitseliidu roll Eesti ühiskonnas ja riigikaitse vajab olulist tugevdamist ja täpsustamist. Seetõttu peame ühest küljest suurendama Kaitseliidu rahastamist ja teisest küljest paremini kujundama ja kindlustama tema funktsioone riigi julgeoleku kaitsel. See tähendab, et Kaitseliit ei peaks olema vaid viimane kaitseliin sõjalise kallaletungi puhul, vaid tal peaksid olema täita tähtsad ülesanded Eestit tabada võivate kriiside ja katastroofide korral. Lõppude lõpuks on Kaitseliidu liikmed teotahelised ja aatelised inimesed, kelle teadmisi ja oskusi peab Eesti riik paremini hindama ja ära kasutama. Kavatsen oktoobris esitada valitsusele oma nägemuse Kaitseliidu rolli tugevdamisest Eesti julgeoleku kaitsel.

Mis puutub Euroopa Liitu, siis usun, et Eesti koht on seal, kus on meie ajalooline kultuuriruum. Me ei võidelnud enast Vabadussõjas vabaks selleks, et seista omapäi, vaid selleks, et olla taas osa Euroopast. Juba Noor-Eesti mõtlejad üt-

Nüüd on meile see võimalus taas antud ja peame sellest kahe käega kinni haarama. Peame hakkama eurooplasteks, jäädes seejuures eestlasteks nii, nagu on iirlased jäänud iirlasteks, soomlased soomlasteks ja taanlased taanlasteks.

Loomulikult ei ole tänapäeva Euroopa Liidus kõik ideaalne. Kaitseministrina sooviksin näiteks oluliselt tugevamat kaitse- ja julgeolekupoliitikat. Kuid arutelu selle üle, kas me sellist Euroopat tahame, on nagu arutelu selle üle, kas me sellist Eestit tahame. Meil ei ole valikut, sest oleme eurooplased, nii nagu oleme eestlased ja jääme eestlasteks.

Kaitseliidu liikmed on aga kõik otsustanud, et ei piisa üksnes sellest, et olla, peab ka tahtma teha. Sest kui sina ei tee, otsustab sinu eest keegi teine. Nii on see Eestis, nii on see ka Euroopas.

Euroopa Liidus toimuv ja seal langetatavad otsused mõjutavad kogu geograafilist Euroopat, tegelikult isegi kogu maailma. Olen veendunud, et kõik kaitseliitlased saavad aru, et Eesti ei saa endale lubada vaadata pealt, kuidas teised meie eest otsuseid langetavad. Peame lööma kaasa, et osaleda tuleviku-Euroopa kujundamisel nii, nagu tänapäeval Kaitseliit ja tema liikmed osalevad Eesti kujundamisel.

Kohtumiseni Euroopa Liidus!

Margus Hanson,
kaitseminister

lesid, et peame saama eurooplasteks, samuti leidis 1930. aastate paneuroopa liikumine olulisi toetajaid just Eestist. Viiskümmend aastat ei saanud me teostada esiisade tahet kindlustada Eesti riigi tulevik Euroopa riikide rüpes.

EESTI KUULUB EUROOPASSE

Rahvahääletus Euroopa Liitu astumiseks on suuresti üksnes tõsiasjade vormistamise protseduur. Kõige olulisemaks tõsiasjaks on, et Eesti, siin elavad eestlased ja teised on kuulunud ja kuuluvad lahutamatu Euroopasse. Pidades siin mõiste Euroopa all silmas mitte pelgalt maailmajagu, vaid pigem Euroopat kui kultuuriruumi, kui eurooplaste mõttemaailma.

Meie ajalugu Euroopas on kulgenud juba varajasest viikingiajast alates samu jooni mööda. Oleme seda ajalugu teinud ja mõjutanud samaväärselt teiste vanade Euroopa rahvastega, see on otsepidi ka meie aja lugu. Me jagame Euroopa rahvastega samu väärtusi. Meile on inimelu püha, meile on olulised isikuvabadused, ent samas ka ühiskonna koosseisestamine, areng ja koospüsimine.

Euroopa on see reaalsus, kus me elame.

Euroopa Liidu või ühis-euroopa ideele aluse panijaks peetak Prantsuse filosoof Jean Monnet (1888–1979) sõnastas Euroopa identiteeti otsides Euroopa ülesandena luua parem maailm. Monnet' ideed hakkasid vilja kandma pärast Teist maailmasõda Euroopa Majandusühenduses ja tõestasid ühise majandusruumi võimaluste kaudu oma elujõudu.

Tänase Euroopa ees seisavad suures osas küsimused, millele Mannet omal ajal vastust otsis. Kuidas tagada maailmajao julgeolek? Kuidas tagada Euroopas kestev rahu? Kuidas tagada eurooplaste taastootmine? Kuidas kindlustada Euroopa tulevaste põlvete heaolu? Kuidas Euroopa suudab hakata mõjutama maailmapoliitikat?

Tegelikult seisavad needsamad kü-

simused ka väikese Eesti ees. Valmis lahendusi ei ole. Ei saagi olla. Koostöö, moodsa sõnaga lõimumine on see, mis suudab pakkuda vastuseid. Lõimumine ühendusse, mis jagab samu väärtusi juba aastasadu ja millel on samad eesmärgid nagu meie rahval. Säärane koostöö ei jäta

Eestit geograafilise Euroopa äärealaks, nii nagu ei ole seda praegu veelgi kauge-male ulatuv Soome.

Rahuliku ja järjepideva arengu aluseks on julgeolek. Ma ei pea siin silmas vaid sõjalist julgeolekut. Nagu *Kaitse Kodu!* lugejad juba kindlasti teavad, on sõjaline julgeolekurisk vaid üks julgeolekuriskidest, millega iseseisev riik peab

paratamatult arvestama. Piisab, kui meenutada näiteks keskkonna-, majanduslikke, sotsiaalseid või demograafilisi riske.

Julgeolek on jagamatu. Seda mitte pelgalt territoriaalse mõõdupuuga mõõtes, vaid veelgi laiemalt võttes.

Euroopa peab olema valmis kriiside ennetamiseks nii Euroopas kui ka lähiumbruses. Selles mõttes oleme Euroopas astumas uude, koostöö ajajärku.

Usun, et Eesti koostöö Euroopa raamistikus, sealhulgas ka sõjaline koostöö NATOsse mittekuuluvate lähinaabrite Soome ja Rootsiiga süveneb veelgi.

NATO ja Euroopa kaitsedimensioon, NATO Euroopa väed ja Euroopa ühine väekoondis peavad maandama peaaesjalikult sõjalised riskid Euraasia mandri lääneosas. Te küsite, milleks on vaja kahte organisatsiooni ja kas see ei lähe mitte väikesele Eestile liiga kulukaks? Vastus on, et ei lähe. Me sõjaline panus on täpselt sama. Üks organisatsioon ei välista teist, need pigem täiendavad teineteist. Kriisi ennetamiseks saab olema lihtsalt rohkem rakendusvõimalusi.

NATO tagab julgeoleku sõjaliste argumentidega, Euroopa Liit pigem pehmemete majanduslike, sotsiaalsete ja poliitiliste vahenditega.

Ikka selleks, et kaitsta Euroopa kultuuriruumi ja ühiseväärtusi, meie rahva tulevikku.

Tarmo Kõuts,
admiral,
kaitseväge juhataja,
Kaitseliidu vanematekogu liige

KAITSELIIT JA EUROOPA LIIT

**Jagan kindlalt nende seisukohta, kes usuvad ja on veendunud, et Kaitseliit on igavene.
Kuni püsib eesti rahvas, püsib ka Kaitseliit.**

**Olari Taal,
Riigikogu liige,
Kaitseliidu vanematekogu esimees**

Mind on häirinud mõni aeg tagasi avaldatud arvamused, milles seati kahtluse alla Kaitseliidu otstarbekus. Olnud küll senini Kaitseliidu aktiivsest tegevusest kõrval, olen jaganud kindlalt nende inimeste seisukohta, kes usuvad ja on veendunud, et Kaitseliit on igavene.

Argumendid Kaitseliidu kasuks

Kaitseliidu kasuks räägib mitu argumenti.

Tänu suhteliselt pikale rahuperioodile on ühiskond muutunud liiga patsifistlikuks. Paljud inimesed on minetanud ohutunde, sest nad ei tunne ajalugu. Ka Rooma impeeriumis oli ajajärke, kus suurteil aladel 70–100 aastat sõda polnud, ent see oli lihtsalt üks ajalooetapp. See, et meil on praegu rahulik, ei tähenda, et see on nii ka kolmekümne aasta pärast.

Arvestades Eesti geograafilist asukohta ja ajalugu, mis sisuliselt on sõdade ajalugu, on selge üks: kui Eesti-sugu-

ne väikeriik tahab iseseisvaks jääda, peab ta mõtlema totaalkaitsele. Tänapäeva maailmas täidavad erinevates riikides totaalkaitse rolli organisatsioonid, mille analoogiks Eestis on Kaitseliit. See tähendab potentsiaalsele vaenlasele ettearvamatut jõudu. Need on mehed metsast ja mehed, kes päeval teevad kuskil tööd ja öösel kiusavad okupanti. Tahad rahu, ole valmis totaalseks kaitsesõjaks — see on üks Kaitseliidu olemasolu põhjusi. Vajadus Kaitseliidu järele tuleneb vägagi otseselt meie rahvuslikest huvidest.

Ka ei tasu alahinnata aspekti, et kindlasti on Kaitseliit paarile tuhandele nooremapoolsele mehele andnud võimaluse maandada oma agressiivsust. Kui nad ei saaks end välja rabelda sel moel, mida pakub Kaitseliit, oleksid nad igat sorti muude agressiivsete tegevuste potentsiaalseks kasvulavaks.

Arvestades meie üleminekuaja eripära, võime arvestada, et ilma Kaitseliiduta oleks meil oluliselt rohkem lõhutud perekondi ja alkohoolikuid. Seda Kaitseliidu sotsiaalset aspekti ei saa kuidagi alahinnata.

Ka teeb Kaitseliit noortega ära suure töö, mida on kindlasti vaja süvendada. Selles plaanis on koostöös kaitsejõudude juhtkonnaga arutatud kindral Laidoneri nimelise kadetkooli loomise kava. See oleks koht, kuhu saaks korjata tänavalapsed, kes saaksid poolsõjaväelise distsipliiniga õppeasutuses korraliku keskhariduse. Edasine elukutsevalik oleks juba nende enda otsustada. Sellega avaneks võimalus tõmmata tänavalt ära hea hulk lapsi ja tagada neile korralik haridus. See oleks Kaitseliidu ja haridusministeeriumi koostööprojekt.

Kõikjal maailmas on nii, et osa sõjalisi kulutusi kasutatakse hariduse peale. Sellised koolid on ka läänes olemas. Kadetkool annaks Kaitseliidule inimlikkuse dimensiooni juurde nende silmis, kelle meelest Kaitseliitu saadab teatud sõjardlikkuse imidž.

Kaitseliit ja tulevik

Teoreetiliselt. Kaitseliidu puhul kehivad täpsed samad edureeglid nagu iga teise organisatsiooni puhul. Organisatsioon on edukas siis, kui ta on paindlik

ehk suudab muutuda koos ühiskonna muutumisega. Iga organisatsioon vaatab kindla ajavahemiku järel oma strateegiad üle. Organisatsiooni edu valem on väga lihtne: klientide rahulolu, töötajate rahulolu ja ühiskonna rahulolu. Kui teeme kõik selleks, et rahul oleksid Kaitseliidu liikmed ja ühiskond, on Kaitseliit edukas.

Praktiliselt on meie kõigi, ka kaitseliitlaste kui ühiskonna liikmete valik, millise tuleviku me endale ja ka Kaitseliidule valime. Pean siin silmas 14. septembri rahvahääletust Euroopa Liitu (EL) astumise üle.

ELiga ühinemise plussid ja miinuseid kaaludes tasub mõelda sellele, kelle huvides on see, et Eesti ei astuks Euroopa Liitu. Maailmas on ainult üks reljeefselt väljajoonistunud riik, kelle rahvuslikes huvides see on. Alates Vene riigi tekkimisest on nende eesmärgiks olnud laieneda Läänemere kallastele. Samuti tasuks mõelda neile paarile tuhandele inimesele, kes tegelevad praegu aktiivselt ELi vastupropagandaga. Kust tuleb selleks raha? Tänapäeval ei ole võimalik selliseid asju lihtsalt entusiastmist ja tasuta teha.

Eestlased peavad end maailma kõige targemaks ja vapramaks rahvaks. Oleme ju vallutanud nii Pihkva kui ka Riia, Sigtunast rääkimata. Aga samas, kui see Euroopa Liit on nii halb, miks kõik teised on öelnud jaa?

Kas oleme tõesti kõigist teistest nii palju targemad, et ütleme ei, ja ülejäänud

on lollikesed, kes pressivad, hignpull otsa ees, selle nimel, et saada Euroopa Liitu?

Must stsenaarium

Kui Eesti rahvas ütleb rahvahääletusel ei ja me lähiajal ELi ei astu, mis siis saab? Esimene asi, mis saabub, on finants- ja kinnisvaraturgude krahh, millele järgneb suur spekulatsioon. Selle käigus, nagu alati, saavad rikkad veelgi rikkamaks ja vaesed jäävad veelgi vaesemaks. Tõusevad intressid. (Praegune turgude tõus ja intressilangus on otseselt rajatud lootusele, et ELiga ühinemine on kindel.) Üsna paljud eesti inimesed võtavad näiteks ELi liikme Läti kodakondsuse, osa inimesi lahkub Eestist.

Plusspoolele võib kanda selle, et hinnatase jääb suhteliselt madalaks, sest hinnad saavad tõusta vaid ostujõu kasvades.

Plussiks võib lugeda ka seda, et soomlased ja lätlased hakkavad käima meil ostureisidel. Tõenäoliselt on viie kuni seitsme aasta pärast ELis olevate lätlaste ostujõud umbes kaks korda suurem kui meil.

Kümne aasta pärast ütlevad inimesed, et olime ikka lollid küll, elasime mitu aastat halvasti. Aga võib-olla kauemgi, sest ei ole kindel, kas me järgmises laienes 2006. aastal ühineda saame, kuna ELil on uute riikidega piisavalt probleeme selleks, et järgmist laienemist edasi lükata.

Eesti tulevik ELi liikmena

Elkõige suureneb Eesti julgeolek. Samas tuleb leppida sellega, et EL toob kaasa kiirema inflatsiooni. Ent kasvava heaolu tagab asjaolu, et palgatõus on alati natukene suurem kui hinnatõus, seega jääb rohkem raha üle.

Hinnad (v.a direktiivsed ehk aktsiisiga koormatud hinnad) ei tõuse lihtsalt niisama, nad tõusevad koos ostujõuga.

Teame, et ELiga ühinemisega kaasnev mõnede kaupade, näiteks tubaka ja suhkru, hinna tõus on põhjustatud aktsiisimaksude suurenemisest, see aga tähendab, et riik saab rohkem raha, mida ümber jagada, mis tähendab ühtlasi pensionide, toetuste jmt tõusu.

Arvestada tuleb ka Euroopa Liidu abirahaga, mis lahendab otseselt konkreetseid kitsaskohti, kaudselt aga täidab Eesti riigikassat.

Kaitseliitlane võib Eesti Euroopa Liiduga liitumisel täpselt niisama palju kui iga teine kodanik. Kui siin midagi esile tõsta, siis asjaolu, et kui oleme ELis, kasvab Kaitseliidu heaolu sel lihtsal põhjusel, et Eesti riik on rikkam ja saab Kaitseliidule eraldada rohkem raha.

Lõpetuseks: "soovitan" ELi vastu hääletada vaid neil kaitseliitlastel, kes on tüdinud õppustel käimast ja sooviksid päriselt madistada, sest EList välja jäämisel suureneb järsult reaalne oht rahvuslikule iseolemisele. Seega kasvab võimalus, et meil tuleb relvaga oma maad kaitsta. Aga see "soovitus" on mõistagi katse teha nalja. Selget pead teile, sõbrad! ■

FOTOD: 4 x Tanel Rütman

KAS IKKA ON NII, ET LÄHEME ÜHEST LIIDUST TEISE?

Seoses peatse euroreferendumiga Eestis kostab üha jõulisemalt küsimus: alles me saime ühest liidust lahti, kas on nüüd vaja kohe teise tormata?

Enn Tarto,
Kaitseliidu vanematekogu liige,
Kaitseliidu auliige

Olen olnud aastatel 1956–1988 võitluse eest taastada Eesti Vabariik kolmel korral Nõukogude Liidu poliitvang, kokku neliteist aastat. Kogu elu jooksul ei ole mulle kordagi tundunud, nagu kuuluks Eesti Nõukogude Liitu. Nii minul kui ka tuhandetel teistel eestlastel oli kindel teadmine, et mingit Eesti vabatahtlikku astumist Nõukogude Liitu pole olnud. Tuhanded inimesed siinpool raudset eesriiet võib-olla ei väljendanud seda arusaama sama häälekalt kui mina, kuid see on hoopis teine teema. Teadsime, et 1940. aasta 16.–17. juunil pani Nõukogude Liit toime agressiooni Eesti Vabariigi vastu, okupeeris ja hiljem annekteeris Eesti Vabariigi, rikkudes sellega rahvusvahelist õigust, samuti 2. veebruaril 1920 Tartus Eesti ja Venemaa vahel sõlmitud rahulepingut. Nagu tagantjärele teame, olid 23. augustil 1939 Moskvas sõlmitud Molotovi-Ribbentropi pakti salaprotokollid jätnud Eesti meie idanaabri Nõukogude Liidu meelevalda.

Eesti Vabariik oli püüdnud 1930. aastatel ajada neutraliteedipoliitikat, hoidudes osalemast suurriikide kokkulepetes, et nii omakorda vältida Eesti satumist võimalikesse sõdadesse.

Nõukogude Liidu kommunistlik okupatsioonirežiim hävitas Eesti põhiseadusliku korra, riiklikud asutused, kodanikuühendused ja organisatsioonid, samuti Kaitseliidu. Eesti Vabariiki *de facto* enam polnud, kuid okupandid kiskusid eesti rahva ikkagi Teise maailmasõtta, mis tähendas meile kahjuks sageli vennatapusõda. Nõukogude okupatsiooni tulemusena, aga ka otseselt selle tagajärjel, et Eesti oli kistud Teise maailmasõtta, hukkus üle 100 000 Eesti Vabariigi kodaniku, üle 270 000 langes mitmesuguste repressioonide ohvriks, üle 70 000 oli sunnitud Eestist põgenema.

Eestis on palju on räägitud nn vabadusvõitluse järjekestvusest. See tähendab, et kuigi kellelegi ei antud “teatepulkka” üle, ei olnud kogu Nõukogude okupatsiooni vältel Eestis sellist ajajärku, kui poleks käinud võitlus Eesti Vabariigi taastamise eest. 1970. aastate lõpul sai õige hoo sisse rahumeelne, avalik, poliitiline ja õiguslik vastupanu. Tagantjärele võime ütelda, et märgatav läbimurre ja edu saavutati just siis, kui meile, Balti riikidele, tulid appi Euroopa Liidu poliitikud eesotsas Otto von Habsburgiga.

Nagu teame, koostasid juba 1979. aastal 45 Eesti, Läti ja Leedu kodanikku märgukirja (Balti apelli), kus juhiti tähelepanu kolme Euroopa väikeriigi – Eesti, Läti, Leedu – jätkuvalt ebaõiglasele olukorrale. 1983. aastal võttiski Europarlament Otto von Habsburgi eestvedamisel vastu resolutsiooni, kus soovitati Euroopa Liidu liikmesriikidel ja ÜRO-l rahumeelsete vahenditega kaasa aidata Balti riikide iseseisvuse taastamisele. Europarlamendi otsuse hind oli tookord

kõrge – kõik Balti apelli koostamise ja levitamise organisatorid saadeti mõne aasta jooksul Nõukogude poliitvangilaagritesse.

Aga sündmused Balti riikides arenesid kiiresti. Juba 1987. aastal leidsid aset 23. augusti meeleavaldused Tallinnas Hirvepargis, Riias ja Vilniuses. Edasisi sündmusi mäletab enamik eesti rahvast. Kellel nooruse tõttu isiklikud mälestused puuduvad, võib ikka ja jälle lugeda ajalooraamatuid. Me kõik, nii vanad kui ka noored, teame, et Eesti Vabariik taastati 20. augustil 1991. Ma ei tea, kas ja kui palju oli minu eelnevast jutust võimalik välja lugeda, et Eesti vabadusvõitlus on otsustavatel ajajärkudel ikka tähendanud koostööd ja liikumist Lääne suunas.

Mõistagi ei ole meil põhjust hurraaoptimismiks. Mäletan eriti taasiseseisvuse algusaastatest, aga ka hilisemast ajast pettumust, kui Vene lobbistidel õnnestus just mõnede Lääne struktuuride kaudu Eestit ja Lätit ebaõiglaselt süüdistada ning avaldada survet inimõiguste ja kodakondsuse poliitikas. Aga mäletan ka nõrdimust paljude Eesti poliitikute ja kõrgete ametnike kas siis suutmatuse või tahtmatuse pärast selgitada tegelikku olukorda ja tekkinud olukorra ajaloolisi põhjusi.

Praegu võitlen selle eest, et Euroopa Liidus hakataks tähistama kommunismiohvrite leina- ja mälestuspäeva. Kahetsusväärset leigust olen kohanud eelkõige Eesti oma poliitikute seas. Mõtlen, et nii nagu minevikus, olgu või 1979. aastal, nii ka praegu ja tulevikus oleneb ikkagi väga palju meist endast. Peame julgema enda eest seista. Arvan, et Eestil on lihtsam enda eest seista Euroopa Liidus kui SRÜs. Viimasest variandist on mõeldagi kohutav. Sest ega pikka aega ei lasta Eestil siin Läänemere kallastel iseseisev olla. Oht sattuda Venemaa mõju alla on tunduvalt vanem kui kommunism. ■

KAITSELIIT ON EESTI ISESEISVUSE GARANTII

EUROOPA LIIDUS

Võib-olla me veel ei tunnetagi, kui vastutava otsuse peab eesti rahvas tegema 14. septembril.

Tiit Tammsaar,
põllumajandusminister,
Kaitseliidu vanematekogu
aseesimees

Suurepärase ja tormakas suvi oma võlude ja ootamatustega on otsas. Põllumees on ametis saagikoristusega, koolijütsid haaranud ranitsad. Eesti rahval seisab aga 14. septembril ees tõsine otsustamise tund. Võib-olla me täna ei tunnetagi, kui tähtsa otsuse peame tegema. Võib-olla on see uus valik meie ees liiga tundmatu ja isegi koormav. Seda enam, et igat sorti soolapuhujad on meid hullutanud oma hundijuttudega uuest liidust kui ühe teise liidu analoogist, kus väikese Eesti iseseisvus koos ühe miljoni rahvuskaaslasega kaob hiigelsuure Euroopa Liidu avarustesse kui mutiauku.

Eesti liitumine NATO-ga on jõudnud otsustavasse faasi ja minu teada ei ole meil erilisi takistusi see protsess õnnelikult lõpule viia. Kaitseliidu koht ja ülesanded meie Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni täisliikmeks saamisel on täpsustamisel. Vähe-malt kaks praeguse valit-suskoalitsiooni osapoolt, s.o Rahvaliit ja Res Publica, on selgelt öelnud välja oma seisukoha Kaitseliidu osas ja see on fikseeritud ka koalitsioonileppes. Vaba rahva vaba tahet oma

riiki kaitsta tuleb pidada ülimuslikuks ja teha kõik selleks, et see tahe võimalikult hästi realiseeruks.

Mis seal salata – aeg-ajalt on ju ärgitatud mõtet meie riigikaitse korralduse põhialuste – totaal- ja territoriaalkaitse printsiipide – revideerimisest. NATO partnereid huvitab teatavasti eelkõige Eesti professionaalsete eliitüksuste või-

mekus. Ja see on ka täiesti arusaadav NATO ette seatud ülesannete valguses. Kaitseliidu ette püstitatud ülesanded on mitte ainult kitsalt sõjalise võimekuse ja professionaalsuse tõstmine, vaid just kogu elanikkonna kaasamine kõigi vahenditega neid tabada võivate kriiside ja looduskatastroofide likvideerimiseks.

Selles mõttes on Euroopa Liidu julgeoleku ja kaitseidentiteedi arendamine ka Eesti huvides. Ehk teisisõnu: nende huvide kandja ja teostaja Eestis saab olla eelkõige Kaitseliit. Seda enam, et sellisel mõtteladil on meil head toetajad lähinaabrid Soome, Taani ja ka Rootsi.

NATO on meie julgeoleku väga tõsine garantii, aga oma ajaloolisest kogemusest ja tänapäeva arengutest lähtudes on vaja ära kasutada ka kõik lisavõimalused. Kõige käepärasem selleks on Euroopa Liiduga liitumine, mis ilma kahtlusteta annab uue hingamise ka Kaitseliidule.

Nii et ühest küljest on Kaitseliit meie iseseisvuse kaitsja ja tsementeerija ühtses Euroopas, aga teisalt on Kaitseliidul terendamas uued perspektiivid just eelkõige liitumisel Euroopa Liiduga. Nii et, head kolleegid, ärge laske mööda seda ajaloolist võimalust oma riigi ja organisatsiooni tugevdamisel! Meie järeltulijad oleksid uhked, kui langetame tar-ga otsuse. ■

KOLMANDAT POLE ANTUD

FOTO: Olavi Punga

Peeter Lorents,
Estonian Business Schooli
IT õppetooli juhataja,
Kaitseliidu vanematekogu
aseesimees

On olemas üks mõtlemistehnoloogia – süsteemne käsitusviis, mille aluseks on süsteemide ülesehituse ja toimimisega seotud teadused. Sealt on pärit tõsiasi, mida tuntakse kaitsemehhanismide loomulikkuse printsiibina: igas vähegi keerukamas süsteemis peavad eksisteerima vajalikud kaitsemehhanismid.

Nii on näiteks inimkehas omad vahendid, mis kaitsevad meid ülekuumenemise, kahjulike viiruste ja bakterite eest, hoiavad silmanägemist jne, jne. Autodel on pörkerauad, õhu- ja kütusefiltrid, ärandamist takistavad lukustus- ja käivitust blokeerivad seadmed. Siilil on okkad, mis segavad kiskjatel teda nahka panemast. Arvutivõrkudel on tulemüürid sissetungijate vastu, arvutitel seadmed ootamatute voolukatkestuste ja tõugete “üleelamiseks”.

Riikide kaitsemehhanismid

Erandiks pole seejuures ka niisugused ülikeerulised süsteemid, mida tuntakse ühiskonna ja riikidena. Siingi on aegade vältel välja kujunenud omad kaitsemehhanismid, mille korral kiputakse ikka ja jälle unustama, et tegemist on loodusseaduste kohaste loomulike ilmingute, mitte aga ei tea kelle välja mõeldud ja tont teab miks ikka veel olemas olevate veidrate, tülikate, kulukate ja vastikute võmmide, nuuskurite, sõjardite ja teiste taolistega.

Muidugi on “jama”, kui keegi segab mõnusat “kimamist”, nõuab selgitusi raha ja vara päritolu kohta, korraldab metsades õppusi, osaleb mingitel missoonidel ja üldse...

Agateisest küljest: kas pole tore, kui mõni rooli taha sattunud ajudeta olend enne õnnetust rajalt maha võetakse? Kas oleme kurvad, kui keegi meie pangaarve tühjendanud kaabakatele jälile jõuab?

Kas kaebame maksumaksjate raha aru- kulutamise üle, kui kaitseväge või Kaitseliidu üksused eksinud inimlapse metsast välja toovad, meid ja meie lähedasi terrorirünnakute või mõne eriti õilsameelse retoorika ning otse loomulikult “ise organiseerunud” ja millegipärast relvi rakendava “rahatu rahvamassi” eest kaitsevad?

Iga tegevus nõuab ressursse

Paraku kipub seejuures jääma kahe silma vahele üks teine tõsiasi, mis samuti süsteemse käsitusviisi raames esile tuleb. Jutt on ressursside vajalikkuse printsiibist, mille kohaselt iga mõistusepärane tegevus nõuab vältimatult vastavaid ressursse. Näiteks aega, inimesi, seadmeid, raha, ruumi jne, jne. Ilma asjakohase varustuse, pideva õppimise, täiendkoolituse ja treeninguteta pole kaitsemehhanismide olemasolu ja tege- lik kasutatavus mõeldav.

Mis kasu oleks turvamehest, kes pidevalt ei harjutaks laskmist ja käsivõitlust? Samuti pole kasu kaitsejõududest,

sh Kaitseliidust, mis regulaarselt ei korralda erinevate kriisi- ja konfliktisituatsioonidega seotud õppusi.

Harjutada tuleb seda, mida on juba õpitud. Õppida tuleb aga pidevalt juurde, sest maailm meie ümber muutub. Ka ohtude ja nende tõrjumise ning ületamise viiside osas.

Ohupildid pole oma iseloomult ega asukohalt ammugi sellised nagu ennemuiste. Muutuv kliima, tehnogeensed katastroofid, riikide ja regioonide piire mitтетundev rahvusvaheline kuritegevus ja julm terrorism varitsevad kõikjal halastamatu ettemääramatusega. See tingib lisaks pideva õppimise ning harjutamise vajadusele ka hädavajaliku ja vältimatu rahvusvahelise koostöö suutlikkuse.

Üksi toime ei tule

Ei ole paraku meie valida, kus korraldatakse näiteks rahvusvahelise üldsuse tähelepanu (kõrvale)tõmbamise või hoopis suure raha väljapressimise eesmärgil järjekordne pommiplahvatus või pantvangidraama, bioloogiline rünnak

või väike tuumalöök. Üldjuhul sellistes olukordades üksi toime ei tulda.

Üheskoos askeldamine pole aga midagi väärt, kui üksteise tegevusest aru ei saada ja puuduvad ka ühise tegevuse kogemused. Siit vajadus ühiste õppuste ja ühiste missioonide järele nii meil kui ka mujal, võimalikult erinevais paigus ja erinevate partneritega. Selleks, et meie liitlased suudaksid vajaduse korral just selles osas meid siin, Eesti pinnal edukalt aidata, tuleb just Eesti Vabariigi territooriumil ühisõppusi ja harjutusi läbi viia. Samas on meil endil vaja kasutada igat võimalust, et mitte sõnamulina, vaid reaalse tegevusega näidata oma valmisolekut ja

võimekust teisi toetada, kui nemad seda paluvad. Niiviisi asju käsitledes näeme, et näiteks Erna retk ja missioon Iraagis on ühe terviku erinevad tahud.

Mõistes seejuures aegajalt veidi ülitundelises vormis väljendatavat muret, et oi-oi-oi, aga mis siis saab, kui mõnega juhtub õnnetus, kui mõni jääb vigaseks või saab surma, et kes lubas, kes vastutab jne, peame endale aru andma, et täielikku edu ja laitmatut kulgemist ei garanteeri meile mitte keegi mitte kusagil. Ka tänaval võib igauks surma saada või sandiks jääda, aga ega sellest järeldu vajadus liiklemine lõpetada ja liiklusvahendid inimestelt ära korjata. Kui leia-

me, et tõhus tuletõrje on vajalik, peame leppima ka sellega, et mõnigi kord saavad tuld tõrjudes kannatada tuletõrjad ise. Sama lugu on relvakandjatega.

Ja veel üks asi. Klassikalises loogikas lähtutakse sellest, et kolmandat pole antud – ehk iga väite korral on õige vaid üks kahest: kas vaadeldav väide või selle eitus. Seega me kas arendame **tegelikku** suutlikkust julgeoleku ja kaitstuse tagamiseks või **tegelikult** ei tee seda. Valik on meie. Kuid ärgem siinkohal unustagem tõsiasja, mida toob esile süsteemne käsitlusviis: vähegi keerukamad süsteemid, millel puuduvad tegelikult toimivad kaitsemehhanismid, hävivad varem või hiljem. ■

JAH EUROOLIIDULE? JAH!

Ida-Virumaale on juba senini Euroopa Liidust tulnud erinevaid toetusi. Need on stabiliseerinud olukorda maakonnas, säilitanud töökohti, toonud käibesse lisaraha.

Rein Aidma,
Riigikogu liige,
Kaitseliidu vanematekogu liige

Nimetame põgusalt mõned Euroopa Liidust saadud toetused. Neid on saadud näiteks keskkonnaprojektidesse, nagu Sillamäe radioaktiivsete jäätmete hoidla katmine või mitmete ettevõtete tootmise keskkonnanõuetele vastavusse viimine; teede rekonstrueerimiseks (Tallinna-Narva maantee juba remonditud lõigud või Ontika-Toila töös olev turismitee); ettevõtluse arendamise toetused, muu hulgas stardiabifond jne. Rääkimata keeleõppe-integratsioonitoetustest, turismiarenduse ning SAPARDi maaelu- ja põllumajandustoetustest jne.

Kaheksa miljonit lisakrooni

Tahtmata lugejat üle koormata edasiste näidetega, resümeerigem: Ida-Viru maakond on viimastel aastatel saanud Euroopa Liidu erinevate liitumiseelsete toetustega sadu miljoneid kroone. Kõik need toetused on stabiliseerinud olukorda maakonnas, säilitanud siinses ettevõtluses töökohti, toonud maakonna käibesse lisaraha jne.

Loomulikult ei hakka Euroopa Liit toetama palga- või pensionimaksmist. Kuid juba 2004. aastaks planeeritavas riigieelarves on Eesti arengu toetusraha arvestuslikult kuni 4 miljardit krooni. Paljud saavad selle eest tööd, mille eest makstakse palka, ettevõtted maksavad investeringute pealt käibemaksu jne. See tähendab aga ühtlasi miljoneid kroone lisamaksutulusid, mis laekuvad kas kohalikesse eel-

arvetesse või riigieelarvesse – siit tulevad aga omakorda vahendid peale muu nii pensionideks kui ka sotsiaaltoetusteks.

Tänu toetustest tulevale lisarahale on Eesti kogubilanss kolmel liitumisjärgsel aastal kokku pluss 8 miljardit krooni. Vaatame, mida selle raha eest tehakse – eelkõige Ida-Virumaal. Kindlasti saadakse sadu miljoneid turismiarenduks, ettevõtluse toetuseks, haiglate, eelkõige

Ida-Viru keskhaigla arenguks; sajad miljonid investeeringuteks põllumajandusse, küladega taastamiseks ja arendamiseks, kalalaevade ja sadamate uuendamiseks jm. Edasi Narva elektriijaamade uuendamiseks 4–6 miljardit krooni, nii suurte kui ka väiksemate teede ehituseks jällegi sajad miljonid kroonid. Euroliidu idapiiri väljaehitamiseks tuleb kokku 1,1 miljardit krooni jne, jne. Veel kord – need on lisavahendid, millest ligemale pool annab ka lisatöökohti. Siit makstakse palka ja saadakse maksumulusid, mis omakorda laekuvad eelarvetesse ja tõstavad elatustaset.

Mõistagi ei ole tänases Euroopa Liidus kõik ideaalne. Palju loodetakse ELi uuel, 2007. aastal algavalt eelarveperioodilt. Edasi tahetakse muuta regionaal- ja põllumajanduspoliitikat. EL soovib suurendada liidusisest turvalisust jne. Kõiki neid protsesse saab mõjutada Eestile soovitud suunas, aga vaid siis, kui me ise sinna liitu kuulume. Jah, tõusevad kütuse ja näiteks sigarettide hinnad. Bensiin 95 hakkab tänase 10 kr asemel maksma 11 kr liiter, sigarettide hind tõuseb järk-järgult 2010. aastani 13 krooni võrra pakilt. Ka toasooja hind kerkib käibemaksu lisandumisega 2007. aastaks järk-järgult 20% võrra.

Meile jääb oma põhiseadus, kaitsejõud ja ka Kaitsealiit, piirivalve ja polit-

sei, hümn ja lipp jne. ELi struktuurivahendite lisandumisel jääb meil rohkem oma riigi vahendeid kaitsejõudude arendamiseks, õpetajate palkade ja pensionide tõstmiseks. Seega toimime edasiselt igal juhul kui riik, aga meie areng Euroopa Liidus olles kiireneb.

Kui ütleme ei...

Mis saab siis, kui Eesti ei astu Euroopa Liitu. Kõige otsesem vastus – Eesti areng aeglustub, teedeehitus, elektriijaamade rekonstrueerimine ja keskkonnaprojektide läbiviimine peatub, maaelu jääbki kiratsema, palgad ega pensionid ei suurene, välisinvesteeringud eelistavad meie asemel ELi liikmesriike jne.

Eesti võidab, Ida-Virumaa eriti

Siinkirjutaja isiklik veendumus on: Euroopa Liidus palju rohkem Eestile ja eriti Ida-Virumaale positiivset kui negatiivset. Minu kogemus ELi positiivsest mõjust on kujunenud veendumuseks mitmetes liikmesriikides kogetu põhjal.

Ei läheks ilma liiduta nii hästi liirimaal, kus ELis olles taastati tugevalt oma identiteet, arendati infrastruktuure, turismimajandust, innovaatikat jne – tulemus üle 110% elatustaset ELi keskmisega võrreldes. Või Hispaanial, kus väga jõuliselt arendatakse teedeehitust, samuti turismimajandust jne.

Meie lähimal ELi naabril – Soomes – ei olnud erilisi liitumiskõhklusid. Soome, kes suutis säilitada iseseisvuse nii Teise maailmasõja ajal kui ka järel, tulles tõesti ise toime sõjareparatsioonide maksmise, majanduse taastamise ja arendamisega, on nüüd üks Euroliidu aktiivseim ja edukaim riik. Soome ametnikud õppisid väga kiiresti ära inglise ja/või prantsuse keele ning teevad ELi struktuurides suurepärast tööd oma riigi kasuks. Igal juhul väljakutse Eestile – me ei tohi olla kehvemad!

Mõned eitajad on toonud näiteks Norra. Jah, norralastel on piisav iseseisvusvaru tänu Põhjamere naftale. Kahjuks on meie põlevkivi kütteväärtus kordi väiksem, seega ka lootused temale peale energeetika... Norralased ise aga mõtleavad sellegipoolest uuesti ELiga ühinemise hääletusele panemise peale.

Kindlasti peame olema valmis muutusteks. Paljud inimesed peavad muutusi ebameeldivaks. Mugavam on elada muutusteta maailmas. Nii nagu ei olnud võimalik taastada Eesti iseseisvust täpselt sellisena, nagu see katkes enne Teist maailmasõda, nii ei ole võimalik jääda elama minevikku. Selleks aga, et olla osaline Eesti ja iseenda tuleviku kujundamisel, on ainus võimalus võtta seisukoht meie riigi kohast Euroopa Liidu suhtes.

Nii et otsustagem Eesti positiivse tuleviku poolt! ■

FOTO: Olavi Punga

EESTI VALIK ON EESTIS ENDAS

EUROOPA LIIT JA RAHVUSLIK JULGEOLEK

Tegelikult oleme oma valiku juba ammu teinud: selleks on Eesti Vabariik kui rahva ja tema kultuuri kestmise tagatis. Edasised valikud, olgu nendeks siis Euroopa Liit või NATO, rajanevad ju sellele esmasele ega ole tehtud tema kiuste, vaid tema tõttu.

Tiit Matsulevitš,
Riigikogu riigikaitsekomisjoni liige,
Kaitseliidu vanematekogu liige

1996. aasta märtsis – Eesti oli siis juba Euroopa Liidu assotsieerunud liige – tekkis Eesti-Saksa poliitilises tippsuhtlemises väike nagin. Äsja oli Saksamaa üks juhtivaid poliitikuid Wolfgang Schäuble, keda peeti liidukantsler Helmut Kohli paremaks käeks, üllitanud mahuka intervjuu Euroopa tuleviku teemadel.

Mööda ei läinud Schäuble ka Balti riikidest, sõnades järgmist: “Idalaienemise puhul ei pea ma silmas Balti riike. Nende riikide astumine Euroopa Liitu, rääkimata juba NATOst, ei ole praegu päevakorral. [- -] Saksamaa on alates N. Liidu lagunemisest andnud välja 80 miljardit marka, et toetada Venemaa majandust. See on ju ometi ühemõtteline signaal, et me ei taha Venemaad isoleerida. [- -] Liiga palju räägib selle vastu, et Baltikumi juba praegu Euroopa Liitu ja NATOsse integreerida. Ma nimetan vaid suure vene vähemuse probleemi neis riikides.”

Schäuble intervjuule reageeris teravalt toonane Eesti president Lennart Meri. Schäuble vastus Merile oli tüüpiline poliitikule, kes on sattunud avalike väljaütlemiste järel ebamugavasse olukorda: teda ei mõistetud õigesti, tema sõnu tõlgendati valesti, tegelikult mõtles ta hoopis midagi muud jne.

See episood ei äratanud avalikkuses teab kui suurt tähelepanu, pealegi lükkas lähiajalugu Schäuble seisukohad kiiresti ümber: poolteist aastat hiljem, detsembris 1997, kutsus Euroliit Eesti ühinemisläbirääkimistele. Ning lootu-

sed, mis Euroopas pandi Venemaa kiirele stabiliseerumisele ja Vene poliitika ennustatavusele, ei täitunud.

Ometi on ses seoses õpetlik pöörata tähelepanu kahele tõsiasjale, mis olid Schäuble – kahtlemata väga kaaluka ja kogenud poliitiku – positsioonide lähete punktiks.

Esiteks, Euroliidu ja NATO käsitlemine koos, viidates soovitava perspektiivile, kus nende kahe ühenduse piirid

tuleviku Euroopas on identsed.

Teiseks, Baltikumi vaatamine läbi Vene prillide, Balti riigid justkui selline vaheala Euroopas, mille suhtes Venemaal on õigustatud, et mitte öelda seaduslikud huvid. Ning mõlema viidatud asjaolu ühisnimetajana jõuame tahes-tahtmata välja *Julgeoleku* mõiste juurde.

NATO ja ELi algsed eesmärgid

Kui Euroopa vabadust kaitsev globaalprojekt NATO ameeriklaste surve all 1949. aastal – venelaste laiutamise ja kommunistlik laastamistöe Euroopas oli muutunud juba talumatuks – käivitati, võis selle peasihid lühidalt kokku võtta kolmikuna: hoida ameeriklased

sees, venelased väljas ja sakslased all. Need olid lihtsad eesmärgid, mis andsid militaarpoliitilisele alliansile aastakümneteks vajaliku põhjendatuse ja veenvuse.

Euroopa Liidu sihtidel on olnud kindlasti rohkem mõõtmeid, ent ometi olid ka tema loomisel määravaimaks Julgeolekukaalutlused. 1952. aastal toimima hakanud Euroopa Sõ- ja Teraseühendus, tänase ELi eelkäija, võimaldas

FOTO: Olavi Punga

Vanematekogu on Kaitseliidu korraldav organ, mis koosneb silmapaistvatest riigi- ja avalik elu tegelastest. Vanematekogu liikmed tutvumas 2003. aasta Erna retke osavõtjate maabumispaiigaga Salmistu rannas.

tõhusalt kontrollida sõjatööstust. Tõsiasi, et ühendus ka majanduslikult tõhusaks osutus, lisas motivatsiooni edasiseks lõimumiseks.

ELi alusepanijad – olgu siin nimetatud Jean Monnet, Robert Schuman ja Konrad Adenauer – järgisid ennekõike nelja sihti, mille meeldetuletamine võiks anda väärtuslikke impulsse ka tänases euroväätluses. Esiteks, vajadus tagada Euroopa kontinendil kestev rahu. Teiseks, luua toimiv alus tulevaste põlvete heaolule. Kolmandaks, tõrjuda kommunismi- oht (küsimus polnud üksnes ikestatud Ida-Euroopas, vaid ka tõsiasjas, et näiteks Prantsusmaal ja Itaalias olid kommunistide positsioonid Teise ilmasõja järel väga tugevad, kapitalismi eelistel rajanev majandusedu aga pidi kahandama kompartide mõju). Neljandaks, leida hoovad, mille abil Euroopa võiks tulevikus hakata mõjutama maailmapoliitikat.

Pole kahtlust, et kõigile neile meestele oli hästi tuttav ka paneuroopa idee looja Richard Coudenhove-Kalergi mõttearendus Venemaa teemadel: “Kogu Euroopa küsimus tipneb Vene probleemis. Euroopa poliitika peasihiks on tõkestada Vene sissetung. Selleks on olemas vaid üks vahend: Euroopa ühinemine.”

Euroopa ja Eesti muutuv maailmas

Vaevalt pool inimpõlve pärast Berliini müüri langemist oleme tunnustajaks, kuidas kogu Jalta-järgne ilmakord oma aja äraelanuna ennast koomale tõmbab, otsides ja andes ruumi uutele pidepunktidele jõu ja õiguse igikestval pingeväljal.

Suve hakul lahvatanud väitlus Euroopa ühise välis- ja kaitsepoliitika üle ei väljenda ju iseenesest midagi muud kui vajadust määratleda Euroopa identiteet, täita sisuga ELi ühe alusepanija Jean Monnet’ definitsioon: Euroopa ülesandeks on parem maailm. Fragmentaarselt on see väitlus jõudnud Eestissegi, taustaks eelseisev referendum ning ajakirjanduses dramatiseeritud lahkkelid “tugeva” USA ja “jõuetu” Euroopa vahel. Ühekülgne käsitus toonitab Ameerika ülivõimu, millest piisab, et karistada kaabakaid ja kaitsta nõrku, et tehes seda vajadusel ka teiste toe ja heakskiiduta; soovmõtlemise kammit-sais Euroopa hoiab aga kinni lepingutest, konverentsidiplomaatiast ja rahvusvahelisest õigusest, sest nõrku peavad kaitsma seadused, mitte jõud.

Millise valiku peaks nüüd tegema Eesti, soovimata olla rahvajutust tuntud

Albikära Antsu sarnane: toetades ameeriklasi Iraaki minekul, teenid ära Prantsusmaa presidendi kurikuulsa käratuse “vakka olla, see oli teie šanss”; jäädes euroopalikule seisukohale rahvusvahelise kriminaalkohtu pädevuste asjus, satud ameeriklaste surve alla?

Tunnistagem, et kontekstivälist, puhast tõde pole meile antud ja sõltuvalt olukorrast võib nii õigusel kui ka jõul olla oma tõhus ja asendamatu sarm. Nii jututuba kui ka jõusaal on meeldivad, ent kaugeltki mitte universaalsed paigad. Kui Ameerika probleemid on pigem personaalsed ja Euroopa omad pigem struktuuralsed, ei tähenda see ometi konflikti nende ühiskondade väärtuselistes hoiakutes, sest nii nagu Eesti, on ka USA ja Euroopa Liidu riigid üles ehitatud valgustusajastust pärit põhimõtetele.

Eesti valikud

Ja niiviisi polegi ehk vaja pidada tulutut võitlust iseendaga, manades endale ette pidevat valikukohustust. Tegelikult oleme oma valiku juba ammu teinud: selleks on Eesti Vabariik kui rahva ja tema kultuuri kestmise tagatis. Edasised valikud, olgu nendeks siis Euroopa Liit või NATO, rajanevad ju sellele esmasele ega ole tehtud tema kiuste, vaid tema tõttu. Nii eurodebatt kui ka transatlantiline diskursus ei pea teineteisele vastanduma, vaid pigem teineteist täiendama.

Kauge ja vähemotiveeriv küsimus “Millisesse Euroopa Liitu me astuda soovime?” saab kiiresti lähedaseks, kui esitame ta hoopis nii: “Millise tuleviku soovime endale Euroopas luua?” Meil pole vaja karta, et meie häält ei kuulda. See võib juhtuda vaid siis, kui meil mis-kiit olulist öelda pole. Siis, kui meil on probleeme rohkem kui ettepanekuid.

Liiga suur, et olla teine

Tänapäeva Ameerika välispoliitilisi eestmõtlejaid Zbigniew Brzezinski kirjutab oma raamatus “Võim ja moraal”: “Euroopa rahvastesse on sügavalt juurdunud tahe saada suureks. [- - -] Uue- mas ajaloos on see tahe omandanud euroopaliku identiteedi tunnused, mida kõige sihhipärasemalt kehastavad

Prantsusmaa ja Saksamaa. [- -] Euroopa ühendamispuüdlused tulenevad suurelt jaolt siduvast tunnetusest, mille juured on tolles ühislootuses. Seal ollakse veendunud, et ühendatud Euroopa mitte üksnes et suudab vältida laastavad rahvustülid, vaid tõusta ka tooniandvaks globaalseks superjõuks."

Euroopa Liidul on ette näidata palju sellist, mis lubab tal ennast nimetada maailma ajaloo edukaimaks riikideühenduseks: poole sajandi vältel on suudetud ära hoida omavaheliste lahkarvamuste ülekasv relvakonfliktiks, on loodud maailma jõukaim vabakaubandusruum ja sotsiaalsed standardid, endastmõistetavaks on saanud demokraatia ja õigusriigi põhimõtted.

Kuid globaalsete arengute taustal pole edasi arenenud Euroopa Liidu kui maailmapoliitika tegija roll, hakkama saamatus konfliktidega isegi oma lähialadel, näiteks Balkanil, rääkimata suutmatusest osaleda kriisihalduses kaugemal, on Euroopa veenvust tublisti kahandanud. Rahvusvahelises eurovältluses osalejad on enamasti üksmeel selles, et Euroopa Liit peab endas välja arendama suutlikkuse oma mõju senisest enam ka võimuhoobadena kasutama.

Eestile on ses seoses oluline, et liidu eelseisev laienemine annab sellisele veendumusele pigem uut kinnitust. Samas ollakse nii poliitilistel kui ka finantsilistel põhjustel veendunud, et see ei pea toimuma mitte vastukaaluna Ühendriikidele, vaid koostöös nendega. Kui EL asub arendama oma sõjalisi võimeid, ei tähenda see NATO-le konkurentsi, vaid pigem tuge. Seda eriti maailma muutuvas julgeolekusituatsioonis, kus oma kodu kaitsmiseks ei piisa enam valmisolekust seista üksnes oma territooriumi eest.

Võimalikud arengusuunad

Euroopa Liidu kohamääratlusest nüüdismaailmas joonistub välja vähemalt viis küsimust, mis prioriteetideks järjestatuna võiksid meile anda pidepunkte enda suhestamisel edasistesse arengutsenaariumidesse.

Esiteks, kas ELi tulevikusihiks on esmajoones oma liikmesmaade hüvan-

gu ja turvalisuse tagamine (*riigisarnane moodustis*)?

Teiseks, kas EL soovib kaasa rääkida maailmapoliitikas sarnaselt USAga (*välispoliitiline tegija*)?

Kolmandaks, kas EL tahab täita "Euroopa politseiniku" rolli, haldamaks kriise oma lähialadel (*sõjaline tegija*)?

Neljandaks, kas ELi eesmärk on saada ja jääda USA ja Ida-Aasia kõrval maailma juhtivaks majandusjõuks (*majanduslik tegija*)?

Viidendaks, kas EL tahab kanda missiooni, edendamaks demokraatiat, õigusriiklust ja turumajandust neis maailma regioonides, kus mainitud nähtused veel poliitikat ei kujunda (*moodne arengupoliitiline tegija*)?

Pole raske märgata, kõik viis tegevussuunda on Euroopa Liidu puhul juba rohkem või vähem esindatud ja et nende küsimuste juures pole jällegi tegu faतालsete valikutega, mida võtta või jätta, vaid põhimõttelise hoiakuga eelistustest, mis peavad looma Euroopa Liidu "kuju".

Eestlastel – kui me soovime mõjuda tõsiseltvõetavalt – tuleb ses seoses endale selgeks teha, millised prioriteedid vastaksid enim meie rahvuslikele huvidetele ja sellele valikule, mille oleme sõ-

nastanud oma põhiseaduse sissejuhatustes. Saatku meid seejuures teadmine, et rahvus kestab vaid arenedes ja arengu üheks eelduseks on rahvuse võime mõjutada olulisi asju ka väljaspool oma etnilisi ja riigipiire.

Euroopa Liidu julgeolekumõtted

Nüüdisaegne julgeolekukäsitlus ei piirdu vaid selle militaarse ehk puhtalt kaitsealase mõõtmega. Tegemist on kompleksse nähtusega, kus samavõrd on esindatud nii majandus kui ka sotsiaalvald, nii ökoloogia kui ka poliitika.

Nüüdisaja nimekamaid ajaloolasi Paul Kennedy määratleb oma raamatus "Valmisolek 21. sajandiks" julgeoleku mõistet niimoodi: "Julgeolek tähendab selliste ohtude puudumist või kaitset selliste ohtude vastu, mis võivad kahjustada nii natsiooni eksistentsi ja hüvangut kui ka tema sotsiaalset ja poliitilist stabiilsust."

Ajal, mil Euroopa Liidu kaitseidentiteet on alles kujunemas ja ühine julgeolekupoliitika pole omandanud selgepiirilist iseloomu, tasub meil igatahes süveneda nimetatud aspektidesse.

Riigi poliitiline julgeolek on ennekõike tema võime tagada poliitilise süstee-

FOTO: Tõnu Noonits

Eesti aktiivne koostöö maailma vägevatega toob üha sagedamini Eesti rannikule välislaevastike laevu. Pildil on USA relvajõudude varustuslaevad Obregon ja Kocak osalemas õppustel Baltic Challenge '97.

mi tasakaalustatud toimimine ja riigi poliitika prognoositavus, seeläbi aga ka usaldusväärsus ja tõsiseltvõetavus partnerlussuhete seisukohalt. Euroopa Liit on kehtestanud väärtuspõhised standardid, mis iseloomustavad demokraatlikku õigusriiki, ning jälgib tähelepanelikult turvariske riikide poliitilistes si-searengutes.

Riigi majanduslik julgeolek tähendab tema võimet paindlikult reageerida kriisiolukordadele ja konjunktuurimuutustele ning tagada majanduse toimimine viisil, mis tagaks kogu riigi poliitika kandejõu. Pole kahtlust, et just meie majanduse kiire ja radikaalne ümberkorraldamine, lülitumine "maailmaskeemi" on toiminud stabiliseeriva mõjurina nii Eesti sees kui ka meid ümbritsevas poliitilises keskkonnas. Teisisõnu: majanduspoliitika osa selles, et Eestist on saanud julgeolekut tootev riik selmet olla pelgalt julgeoleku tarbija, on olnud üks määravamaid tunnusjooni, millega iseloomustada Eesti kui siirdeühiskonna arenguid.

Euroopa Liidu suur eelis on see, et tema tsentraliseeritud majanduslikud poliitikad on nüüdisaegse turumajanduse seisukohalt arukad (makromajanduslik stabiilsus, kaupade, kapitali, teenuste ja tööjõu vaba liikumine, turujärelevalve reeglid), samal ajal kui pakkumist mõjutavad tegurid on liikmesriikide enda kujundada. Eesti ettevõtlust ja investeringuid motiveeriv maksusüsteem jääb ka Euroliidus meie endi kujundada. Ning pole ka saladus, et näiteks majandusraskustes oleva Saksamaa otsingud, kuidas muuta majandamine efektiivsemaks, on neid ühe võimalusena juhatanud ka Eesti maksusüsteemi kogemuse juurde.

Sotsiaalne julgeolek tähendab võimet tagada sotsiaalsed elementaarstandardid, vältimaks poliitiliste probleemide tekkimist turumajandusega kaasas käiva varandusliku kihistumise pinnal. Siin on eriline roll nii riigi paindlikul sotsiaalpoliitikal kui ka kodanikuühiskonna arengul, mis peab looma ühiskonnas vajaliku kommunikatiivse tiheduse. Eesmärgiks on, et riigis toimivad vertikaalstruktuurid oleksid tasakaalustatud horisontaalstruktuuride poolt.

NATO ja Euroopa Liidu korraldatud rahvusvahelistel üritustel lehvib Eesti sinimustvalge üha sagedamini võrdväär-sena teiste riikide lippude seas.

Euroopa Liitu astumine loob Eesti jaoks uue, šanssiderohkema sotsiaalse keskkonna, kus võimalused ja tagatised moodustavad senisest palju harmoonilisema koosluse. Juba praegu oleme olukorras, kus sotsiaalse ebavõrdsuse ja sellest johtuvate turvariskide allikaks on mitte üksnes suured erinevused rahalistes sissetulekutes, vaid üha suuremaks kärisev vahe teadmistes oma tegelike võimaluste kohta ja edasijõudmiseks vajaliku info kättesaadavuses.

Ökoloogiline julgeolek tähendab meie suutlikkust tagada endale ja järelpõlvedele puhas looduskeskkond. See tähendab ka suutlikkust toimida väljaspool oma kitsaid rahvuspiire, ja mõistagi on selline tegevus koos Euroopa struktuuridega tõhusam. Otseselt Eestit puudutavaks näiteks võiks olla Peipsi järve ja seda ümbritseva keskkonna olukord. Suurimaks reostusallikaks on seal seniajani Venemaa tegevus (õigemini: tegevusetus) ning asjalik surve venelastele võib anda tulemusi vaid siis, kui toimime Euroopa ühisel jõul. Nii või teisiti mõjutavad Euroopa Liidus tehtavad otsused meie julgeolekukeskkonda igas vallas. Kuid ELi

liikmena saame selle kujundamisel ise aktiivselt osaleda.

Venemaa Balti-poliitika kui turvarisk

Suhtekolmnurgas Eesti – Euroopa Liit – Venemaa on viimane ajanud vastuolulist poliitikat ja edastanud korduvalt signaale, mis teda heas valguses ei näita. Tuntud poliitik, ekspeaminister Jevgeni Primakov on sõnaselgelt öelnud, et ELi laienemine kahjustab Venemaa rahvuslikke huve. Vene Föderatsiooni-nõukogu senaator Viktor Ozerov ähvardas 10. aprillil, seega nädal enne Eesti ELiga ühinemise leppe allakirjutamist Euroliitu suhete halvenemisega, kui Eesti (ja Läti) sinna vastu võetakse. Ozerovi argumendid näitasid, et mehel pole aimugi Euroopa Komisjoni Eestiteemalistest raportitest ega ka Venemaa kohamääratlusest neis tekstides.

Tegelikult pole ses kõiges midagi uut. Kui 1993. aastal otsustas Euroopa Nõukogu Eesti selle organisatsiooni liikmeks vastu võtta, saatis toonane Vene välisminister Andrei Kozõrev Strasbourg'i kirja "soovitusega" seda mitte teha. Liialduseta võib öelda, et viis, kuidas Venemaa suhestab ennast Balti riikidega, annab võtme mõistmaks paljusid võimalusi, mis on kätketud venelaste Euroopa-poliitikasse tervikuna.

Kuigi Eesti Vabariigi praegune julgeolekukontseptsioon sedastab otsese militaarse ohu puudumist Venemaa poolt vähemalt lähiajaks, on Venemaa tänases poliitikas palju selliseid elemente, mis suhestatuna äsjavaadeldud julgeoleku laiemasse mõistesse on Eestile selgelt negatiivse kaaluga (topelttollid puudutavad majanduslikku julgeolekut, manipuleerimine vene vähemuse ja piirilepinguga ning pidev vaenulik propagandategevus aga kahjustab üsna ühemõtteliselt nii poliitilist kui ka sotsiaalset turvafooni, erinev suhtumine keskkonnakaitsele hoiab ökoloogilisi naabrusriske pidevalt päevakorral).

On selge, et Eesti astumine Euroopa Liitu ei lahenda aastatega kuhjunud kahepoolsete suhete küsimusi Venemaaga paugupealt, küll aga tähendaks meie väljajäämine Euroliidust idasurve suurenemist koos kahanevate võimalus-tega neile efektiivselt vastu seista. ■

EESTI MAJANDUS EUROOPA LIIDUS

Eesti on sajandeid kuulunud Euroopa majandusruumi, kusjuures praegune Euroopa Liidu idee – võimaldada kaupade ja teenuste vaba liikumist – aitab saavutada ühtlaselt kõrge elatustaseme kõigis liikmesriikides.

**Vahur Kraft,
Eesti Panga president,
Kaitseliidu vanematekogu liige**

Euroopa Liit tähendab meile majanduslikku julgeolekut, nagu NATO tähendab sõjalist julgeolekut. Eesti on sajandeid olnud Euroopaga kaubavahetuses ja tänagi annab laienev Euroopa 80% meie kaubavahetusest. Euroopa Liidu kaudu saame osaks maailma ühest võimsamast majandusruumist, kust välja jäämine ei mõju Eestile hästi. Ühise Euroopa üks ideid on saavutada ühtlaselt kõrged sissetulekud kõigis liikmesriikides, mille ni aitab jõuda teine idee – kaupade ja teenuste liikumise vabadus.

Kui vaadelda, millised arenenud Euroopa riigid ei kuulu majandusliitu, siis on need kääbusriigid või riigid, kellel on mingi looduslik või ajalooline eelis. Kääbusriigid on tegelikult liikmed läbi selle, et on end majanduspoliitiliselt sidunud oma suurte naaberriikide – Euroopa Liidu liikmetega. Ainus erinevus nende ja ELi liikmete vahel on selles, et nad on loobunud osalemast majandusliidu otsustusprotsessis. Suuremad arenenud Euroopa riigid, mis ei kuulu Euroopa Liitu, on Island, Norra ja Šveits. Neist Norra majanduses on määrav roll naftarikkusel, Šveits on tuntud oma vanade ja tugevate pankade ning muude finantsasutuste poolest. Eestil puuduvad sellised eelised.

Eesti majanduse areng sõltub sellest, kuivõrd meie eksportööridele on tagatud ligipääs peamistele turgudele ja kui palju tehakse meie riiki investeringuid. Eesti on seni jõudsalt liikunud Euroopa Liiduga ühinemise suunas. Euroopa investorid on selle heaks kiitnud ja paigutanud meie riiki üle 50 miljardi krooni, sest meid peetakse stabiilseks ja turvaliseks maaks. Juhul, kui

me ei peaks ühinema, muudavad välismaa ettevõtjad kindlasti mingis ulatuses meelt ja vähemalt osa investeringuid suunatakse Eesti asemel Läti ja Leetu.

Eesti majandus on juba aastaid vaadanud näoga Euroopasse, sest seal on stabiilne ja ostujõuline turg. Tõepoolest, nagu alguses märgitud, käib 80% Eesti kaubavahetusest Euroopa Liidu praeguste ja tulevast liikmetega, samas kui SRÜ riikide osa on alla 5%. Liitumine parandaks meie eksportööride konkurentsivõimet suurel ühisturul ja aitaks seeläbi kiirendada majanduskasvu. Tähtis on ka see, et Eestil on Euroopa Liidu

ühtsete kaubanduslepingute raames võimalik kaubelda parematel tingimustel ka kolmandate riikide, näiteks Venemaaga.

Kas Eestil oleks alternatiiv Euroopa Liiduga ühinemise asemel? Eesti geopoliitiline ja majanduslik reaalsus on see, et peame tahes-tahtmata otsima majanduspiirkondi või riike, kelle järgi joonduda. Euroopa Liiduga liitumise diskussiooni käigus on pakutud välja, et Eestist võiks saada maksuparadiis. Ka selline stsenaarium ei tähendaks meie majanduslikku iseseisvust, sest tõenäoliselt hakkaksime teenindama idast tulevat raha.

Kuulumine Euroopa Liitu ja Euroopa ühtsesse majandusruumi tõstab Eesti usaldusväärsust

investorite silmis, tagab paremad võimalused ettevõtjatele ja sellega majanduse jätkusuutliku arengu.

Tahan öelda, et 14. septembri rahvahääletusel teeme iseseisvusaja kõige kaalukama otsuse, millest sõltub Eesti tulevik. Valida on, kas muutume Euroopa ääremaa pisiriigiks, mis küll sõltumatu, ent jääb ka kõrvale Euroopa tulevikku määravatest otsustustest, või saame nendes, aga eriti Eesti tuleviku küsimustes võrdsena kaasa rääkida. Aga ka Euroopa Liidus tuleb meele pidada: kui sul enesel tiibu ei ole, siis ei tõsta sind lendu ka võõrad tiivad. Tiivad meile ELis antakse, olgem siis ise tublid. ■

EUROOPA LIIT PAKUB TÖÖTURUL UUSI VÕIMALUSI

Lähapäevil tuleb Eestil langetada otsus, kas kuuluda edaspidi Euroopa Liitu või mitte. Valikuid on kaks, kuid enne otsustavat päeva tuleb vaadata veel kord üle Euroopa Liiduga ühinemise võimalikud plussid ja miinused.

Meelis Paavel,
Eesti Töötukassa juhatuse esimees,
Kaitseliidu vanematekogu liige

Plusse on tööturu seisukohast lähtudes kindlasti rohkem. Keegi ei vali teadlikult töötute arvu suurenemist ja töötajate turvatunde vähenemist, mida tooks kaasa Euroopa Liidu vastu hääletamine. Vaadeldes praegust olukorda Euroopa Liidu riikide tööturul, kitsamalt töötuskindlustuses, võib eeldada, et töötajate olukord muutub paremaks. Eesti inimestel tekib võimalus käia võrdsetel tingimustel praeguste Eurooliidu kodanikega piiri taga tööl. Kuigi konkurents tööturul on ja jääb ka tulevikus, loob Euroopa Liit inimlikumad suhted töötaja ja tööandja vahel ning suurema kindlustunde pealesunnitud töötuse perioodiks.

Lisakindlustuses lastega peredele

Sellest aastast Eestis käivitatud töötuskindlustussüsteem on kõrvutades Euroopa riikide töötuskindlustussüsteemidega alles lapsekingades. Meil saavad hüvitist esialgu vaid töötud, kuid Euroopa Liidus toetab töötuskindlustussüsteem ka töötuks jäänud inimese perekonda, määrates iga lapse pealt lisahüvitise.

Näiteks Austrias on töötuskindlustushüvitis 55 protsenti hüvitiesaaja päevasest netosissetulekust ja sellele lisaks on ette nähtud ka toetus töötuks jäänud inimese lastele ja lastelastele. Eesti põhjanaabril Soomes on töötuskindlustushüvitise suurus vähemalt 22,75 eurot päevas ehk umbes 350 krooni. Töötule makstakse lisatoetust juhul, kui tal on alla 18-aastaseid lapsi.

Analoogsed tingimused kehtivad ka teistes Euroopa Liidu riikides. Töötuskindlustuse seisukohast on Eestil võimalus Eurooliitu saades ainult hüvitisi suurendada ja hüvitise maksmise perioodi pikendada, tagades nii töötuks jäämise

korral inimesele ja tema perele võimaluse kuni uue töö leidmiseni toime tulla.

Seega on asjatundjate seisukohad, et Euroopa Liitu saades areneb Eesti kiiremini kui välja jäädes, töötuskindlustuse vallas õiged. Euroopa Liitu saades oodatakse ka Eestilt töötuskindlustushüvitise saajate ringi laiendamist ja loomulik oleks see just laste toetamise suunas.

EURESi abi

Eesti tööturul toob nii Euroopa Liitu saamine kui ka sellest väljajäämine kaasa muudatused. Eestimaalastel tekib õigus minna tööle teistesse Euroopa riikidesse, saada seal kogemusi ja need hiljem Eestisse tagasi tuua. See tähendab inimeste seisukohalt uusi võimalusi ja riigi seisukohalt värskeid ideid.

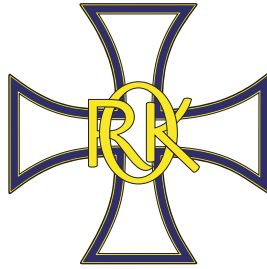
Ka töötuna on võimalik elada teatud aeg Euroopa Liidu riikides, et tööd otsida. Ühes riigis töötuskindlustushüvitist saanuna võib minna tööd otsima teise liikmesriiki, kuid seda tingimusel, et oled esimese riigi tööhõiveasutustele kättesaadav.

Inimene, kes otsib tööd või on saanud töö teises liikmesriigis, saab kasutada EURESi nõustaja abi. EURES on Euroopa Komisjoni ja riiklike tööhõiveosakondade loodud võrgustik, mis hõlmab Euroopa Liidus 450 nõustajat. Nende nõustajate töö on teavitada ja nõustada ühest riigist teise elama asunud töötajaid ja aidata leida töökohti. Nõustaja otsib töötajale praktikavõimalusi ja annab vajadusel nõu, kui tekib probleeme elamiskohtade ja elamiskuludega.

Sotsiaalkindlustus, mille osa töötuskindlustus on, võib jääda riigiti küll erinevaks, kuid on Euroopa Liidus koordineeritud. Inimene kindlustatakse riigis, kus ta töötab, ja seepärast on tal töötuks jäämise korral õigus saada töötuskindlustushüvitist selle riigi reeglite järgi. Eeltingimuseks on aga loomulikult maksude tasumine.

Siinkohal ei tasugi hakata vaagima, mis juhtub Eestis siis, kui Euroopa Liidule öeldakse ei. Üks on aga kindel: need võimalused, mida pakub Euroopa Liit, meile siis ei laiene. ■

Tagavaravägi

Nr 2

Eesti Reservohvitseride Kogu väljaanne

september 2003

Head reservohvitserid!

Suvisest puhkuseajast hoolimata on Eesti Reservohvitseride Kogus jätkunud aktiivne tegevus. Kevadel teoks saanud piirkondlike osakondade moodustamisega on alanud meie organisatsiooni seesmise tööjao-tuse läbivaatamine. Senise juhatusekeskse tegevuse raskuspunkt peab nüüdsest rohkem paiknema ümber osakondadesse. See tähendab, et suur osa vastutusest meie ürituste korraldamise ja läbiviimise eest langeb edaspidi nende õlgadele.

Loodan, et sellega saavutame rohkemate liikmete kaasamise EROKi igapäevasesse tegevusse ja seda eriti väljaspool Tallinna. Pole kahtlust, et tahtmist ja suutmist on. Seda näitavad valdavalt tartlaste korraldatud talvelaagrid ja pärnakate tänavune esimene suvelaager, mis loodetavasti saab tra-

ditsiooniliseks suveürituseks. Osakondade töö korraldamiseks kinnitas kogu juhatus oma 11. augusti koosolekul osakondade kokukorra.

Vilgas oli rahvusvaheline suhtlus. Hollandis peeti CIORi suvekongress ja CIORi sõjaline mitmevõistlus, millest EROKi delegatsioonid osa võtsid. Suvekongressil jätkus diskussioon CIORi reformimiseks. Meile oli kõige olulisem asjaolu, et CIORis suhtutakse väga tõsiselt NATOga 2004. aasta mais liituvate maade reservohvitseride organisatsioonide CIORi täisliikmeks vastuvõtmise ettevalmistamisse. Selleks korraldatakse k.a novembris Saksamaal Garmisch-Partenkirchenis sellealane eriseminar seitsme NATOga liituva maa reservohvitseride liitudele. Nimetatud seminaril on kutsutud osa-

lema ka liituvate maade kaitsemis- ja ürituste- ja üritusterohke ning seda nii kodukui ka välismaal. Ootan teie kõigi aktiivset ja optimistlikku kaas-

löömist!

HEINO PIIRSalu,
leitnant,
EROKi kogu esimees

NATO reservohvitseride 2003. aasta suvekongress Maastrichtis

TIIT MEREN, leitnant, Eesti CIORi delegatsiooni juht

Kaks suurt organisatsiooni – NATO Liikmesriikide Reservohvitseride Kogu (CIOR) ja Rahvuslike Reservjõudude Kogu (NRFC) – pidasid 21.–26. juulini 2003 oma iga-aastast suvekongressi. Seekord koguneti Lõuna-Hollandi ajalooliselt tähelepanuväärsele linnale Maastrichti.

NATO meditsiiniala reservohvitserid ja meditsiiniõed kuuluvad CIORi tütarorganisatsiooni CIOMR ja peavad oma kongressi alati paralleelselt emaorganisatsiooniga.

Et paremini mõista Maastrichti kongressi tulemusi, lisan paar selgitust varasemast perioodist.

Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) esindajad alustasid NATO ukse "paotamist" juba 1998. aastal ja on oma diplomaatilise tegevusega võidelnud välja nn oma koha päikese

all, s.t assotsieerunud liikme staatuse. Oma lipu ja nime all CIORi täidesaatvas kogus istudes on meie delegatsioonil vaba juurdepääs kogu olemasolevale informatsioonile ning sõnavõtuõigus tööstungitel ja komisjonides. Olles veel mitte NATO liikmesriik, puudub meil hääletusõigus strateegilistes küsimustes.

Konsensuse otsingud

NATO reservohvitserid kohtuvad aastas neljal korral, lisaks osavõtt eriseminaridest. Liikmesriikide kaitsemis- ja üritusterohke ning seda nii kodukui ka välismaal. Ootan teie kõigi aktiivset ja optimistlikku kaas-

NATO ise pole senini täpsustanud, millist rolli ta oma reservjõududel erinevates missioonides laseb etendada.

CIORi moderniseerimine on protsess, mis on kestnud üle aasta. Konsensuse otsingud kahe täpsustatud tulevikustsenaariumi vahel kestsid Maastrichti kongressi istungite- saalis ja komisjonides varahommikust hilis- õhtuni. Allkirjastati küll üksteisemõistmise memorandum NRFCi ja CIORi vahel, täp- sustati CIORi tegevuskava (*road map*), pakuti välja komisjonide muutmise struktuur- ne raamkava (*new format*), kuid eriarvamus lõpphääletusel ei lubanud Itaalia presiden- tuuril välja kuulutada uuenenud CIORi raam- kava. Seetõttu tuleb Saksa presidentuuril, kes võtab juhtimise üle 2004. aasta Viini

Tagavaravägi

kongressil, leida konsensus CIORi moderniseerimiseks. Muutustele NATOs peavad järgnema muutused ka NATO reservväe hulgas.

Tähelepanuväärne sündmus kongressil oli NATO sõjalise komitee juhi kindral Kujati saabumine ja esinemine, kes esimest korda kõrge ametnikuna täpsustas reservväelaste rolli NATO sõjalistes missioonides. Nimelt silmas pidades reservohvitseride kogemusi ja juba omandatud oskusi spetsiifilistel aladel, võib neid kaasata paarikuulisele väljaõppele, et seejärel saata täpselt määratletud sõjalisele missioonile NATO kureeritavas kriisikolde.

Eeskujuks meedikud

Meedikute koosnev CIOMR tegutseski Maastrichtis oma töökoosolekutel juba eesmärgistatult, teades oma rolli NATO sõjalises missioonis. Käsitleti bioterrorismi küsimusi detailides.

Esitleti Kabulis töötava sõjaväehaigla kogemusi ja erinevate maade meedikute võimalusi osaleda rahvusvahelise haigla töös. EROKi esindas töökoosolekutel leitnant Jaan Kirss.

Mitmeaastase koostöö tulemusena tõsteti Eesti Maastrichtis CIOMRis assotsieerunud liikmesriigi staatust.

CIORis töötas mitmeid komisjone, mille jätkusuutlikkuses puudusid eriarvamused. Nende seas juriidiline komisjon, mille tegevusega on hästi liitunud EROKi liige leitnant Madis Päts. Kaitse- ja julgeolekukomisjonis esindab EROKi leitnant Erik-Niiles Kross. Mõjuvatel põhjustel kumbki nimetatud ohvitser seekordsel kongressil kahjuks ei osalenud.

Noorte reservohvitseride ümarlausa (YROW) esines nooreleitnant Margus Rosenstein. CIORi täidesaatvas kogus poliitiliste otsuste arutluste tules ja vastuvõtmisel esindasid Eestit EROKi esimees leitnant Hei-

Eesti delegatsioon CIORi kongressil. Vasakult leitnant Tiit Meren, leitnant Heino Piirsalu, leitnant Jaan Kirss ja nooreleitnant Margus Rosenstein.

no Piirsalu ja välistoimkonna esimees leitnant Tiit Meren.

Rahupartnerlusriikide (PfP) komitees Eestil praegu esindajat ei ole. Võimatu on alahinnata selle üksuse tähtsust uute riikide (Albaania, Makedoonia, Moldova ja isegi aeg-ajalt Venemaa) integreerimisel NATO reservväe ridadesse. Sealt alustasime oma teed NATO liikmelisuse poole ka meie.

Keelteakadeemia

CIORi keelteakadeemia töö leiab alati täisistungite ajal elavat kajastamist. Ka Eesti reservohvitseridest õppurid on sellelt keeleõppe kiirkursuselt kasu lõiganud. Ahvatlev

oli talvel Brüsselis Ühendriikide delegatsiooni ettepanek Eestile osaleda 2004. aasta keeleakadeemia korraldamisel Kaliningradis (tunneme ju vene mentaliteeti, räägime nii inglise kui ka vene keelt).

Kuid Maastrichtis tänas Ühendriikide mereväe admiral Stephen G. Yusem senistes ettevalmistustöödes osalemise eest ja ütles, et järgmisena korraldatakse kursused siiski Bulgaarias, kus ootamatuste risk väiksem.

Maastrichti kongressil toimunu tõestas muu hulgas, et Eesti delegatsioon suudab saavutada väikeriikide huvide hea kooskõlastatuse (eeskätt Baltoskandia riikide teljel), et suurriikide reservistide huvidele mitte alla jääda.

EROKi Teeneteristi kavalerid võidupühal 2003

LAURI KURVITS, leitnant, EROKi teabetoimkond

Võidupühaaegsel päeval anti Eesti sõjameeste mälestuskirikus Toris traditsiooniliselt üle EROKi Teeneteristid nendele tublidele meestele, kes on andnud märkimisväärse panuse kogu tegevusse ja Eesti kaitsevõime tugevdamisse.

Tänavu pidas Teeneterist nõukogu Hõberisti vääriliseks major Mark Aretzit (Saksa Liitvabariigi (reserv)kaitseatašee Soomes ja Eestis) ning kolonel Ants Kiviselgi (kaitsejõudude personaliülem). Raudrist anetati nooreleitnant Ülo Isbergile

(EROKi välis-Eesti osakonna juht Kanadas), lipnik Jüri Kasele (EROKi Pärnu osakonna juht), veebel Rain Pöörale (Kaitseväe Lahingukooli väljaõppeosakonna instruktor) ja leitnant Olaf Tarule (EROKi Pärnu osakonna liige).

Tori kiriku altariküünlast süüdati võidutuli, mis Laidoneri Seltsi esimehe Trivimi Velliste eestvõttel jõudis selle aasta võidupühaparaadi paika Jõhvi.

Jumalateenistuse käigus, kus teenisid peapaplan kolonel Tõnis Nõmmik, kaplan

leitnant Lauri Kurvits ja Tori koguduse hingekarjane Raino Kubjas, pühitseti mälestustahvlid Vabadusristi kavaleridest punase terrori ohvritele.

Pärast jumalateenistust pandi nurgakivi kiriku idakülge rajatavale ratsamonumendile "Püha Jüri võitlus lohega". Ettevõtmise hing ja eestvedaja on EROKi liige ja Pärnu osakonna esimees lipnik Jüri Kask. Valmis monumendi avamine ja pühitsemine toimub taasiseseisvumispäeval, 20. augustil EROKi suvepäevade raames.

Eesti Reservohvitseride Kogu võistkond CIORi mitmevõistlusel

RAUL HINDOV, leitnant, võistkonna kapten

EROKi võistkond saavutas NATO reservohvitseride meistrivõistlustel sõjaväelises viievõistluses 63 võistkonna seas 24. koha, NATOsse mittekuuluvate riikide arvestuses Šveitsi ja Soome järel ning Rootsi, Lõuna-Aafrika ja Austria ees 3. koha.

Hollandis Harskampis peeti 22.–24. juulini NATO reservohvitseride meistrivõistlused sõjaväelises viievõistluses kolmeliikmelistele võistkondadele, millest EROK võttis osa juba kolmandat korda. EROKi võistkonda kuulusid Raul Hindov, Kaido Ruul, Ralf Neemlaid, Indrek Reismann ja esindaja Lauri Kurvits.

Võistluse esimesel päeval on kavas neli osavõistlust laskmises. Automaadist (Djemaco C7) ja püstolist (Glock 17) toimub nii täpsus- kui ka kiirlaskmine. Automaadilaskmistes sai väga hea tulemuse Ruul, parandades oluliselt eelmise aasta tulemust, aga ka Hindov ja Neemlaid tegid korraliku tulemuse. Püstolilaskmisel sai üle keskmise hea tulemuse Hindov, korralikult lasid ka Ruul ja Neemlaid. Esimese päeva lõpuks vahetokkuvõtetes saavutatud 20. koht edastades pikalt põhikonkurenti Soomet.

Nii head algust pole Eesti meeskonnal eelnevatel võistlustel olnud. Liidrikohtal asus Šveits. Teine päev aga pole eestlaste tugev

Eesti esindus CIOR mitmevõistluste avamisel. Vasakult leitnant Lauri Kurvits, lipnik Ralf Neemlaid, nooremleitnant Kaido Ruul, leitnant Raul Hindov ja nooremleitnant Indrek Reismann.

külg: kavas on takistusribad (maismaal 500 m 20 takistusega ja 50 m ujumine viie takistusega). Maismaal tulid Eesti võistlejad suhteliselt edukalt toime, aga rekord jäi sündimata. Ujumises parandasid eestlased oma rekordit tublisti (52 sekundilt 45-le), aga sellest jäi vajaka põhjanaabrite ees edu hoidmiseks ja nii tuli kolmandal päeval orienteerumisjooksule startida 1,5-minutilise kaotusega Soomele. Teades, et soomlased on hea orienteerujad, tuli eestlastel riskida kiire tempoga. Alguses kõik õnnestus, kuid paar raja lõpus tehtud teevalikuviga sundisid leppida 3. kohaga.

Tuleval aastasel korraldatakse NATO reservohvitseride meistrivõistlused Viinis.

CIORi keelteakadeemia 2003

Andre Lilleleht, leitnant, EROK juhatuse aseesimees

Kuusal südasuvel, 14.–26. juulini korraldas CIORi keelteakadeemia (*CIOR Language Academy*) traditsioonilised inglise ja prantsuse keele kursused NATOsse pürgivate Euroopa riikide reservohvitseridele. Kursused said teoks Sloveenia kaitseministeeriumi koolituskeskuses mägede jalamil Bledi järve lähistel paiknevas külakeses Poljces.

Kuigi Sloveeniasse on Eestist maad üle 2000 km, õnnestus Eesti Reservohvitseride Kogul ka tänavustel kursustel meie rahvusvärve esindada. Kahenädalane aktiivne keele tuupimine möödus tänu kaunile loodusele ja korraldajate külalislahkusele linnutiivul. Nagu ikka, oli tavalisele keeleõppele vahele pikitud ohtralt loenguid NATO ja võõrustajamaa (sõja)ajaloost ning tutvumisi kohalike vaatamisväärsustega. Peamine keeleõppe motivaator neil kursustel on see, et ka pärast tundide lõppu korraldatavatel üritustel on ainus suhtlemisvahend ikka seesama õpitav võõrkeel ja kamraadid, kellega selles keeles mõtteid vahetada, on reserv-

Eesti lipp Poljce õppekeskuses. Vasakult: prof T. A. Savard, leitnant Andre Lilleleht, V. Klimushev, lipnik Merike Jürjo, leitnant Peeter Veiksaar, lipnik Jaanus Kala, nooremleitnant Jaan Berg, lipnik Hannes Valk, admiral Stephen G. Yusem.

ohvitserid nagu sa isegi. Pole lihtsalt muud võimalust, kui kraapida oma vähenegi keeleoskus välja ja seda praktikas kasutada.

Milline on aga CIORi keelekursuste tekelugu? Toetamaks Kesk- ja Ida-Euroopa reservohvitseride ühenduste integratsiooni rahvusvahelistesse militaarorganisatsioonidesse algatas kolonel J. P. Vincke Belgia juhtimise ajal (1998–2000) CIORis projekti inglise ja prantsuse keele õpetamiseks endise Varssavi pakti riikide reservohvitseridele. Esimesed kursused kogunesid 2000. aasta juulikuus Tšehhimaal Vyskovi maavägede akadeemias (EROKi esindajatena leitnant Andre Lilleleht ja nooremleitnant Erik Boltowski).

Pilootprojekt kulges positiivselt ja sai kiit-va hinnangu samal kuul peetud CIORi suvekongressil. Eesti reservohvitseridel õnnestus Vyskovi välja pakkuda idee korraldada järgmised CIORi keelekursused Tartus ja 2001. aastal koguneski kursus korraga kahes kohas – Tartus Baltimaade reservohvitseridele (õpilastena 22 EROKi liiget ja kaks külalist Leedust) ning Tšehhimaal Hradec Kraloves Kesk-Euroopa reservohvitseridele.

2002. aastal osales Poolas Gdynia mereväeakadeemias korraldatud kursustel juba 66 õpilast ja õppejõudu 14 riigist (Eestist lipnik Merike Jürjo, nooremleitnant Jüri Puust, leitnant Tõnu Noorits ja leitnant Andre Lilleleht). Nüüdseks on CIORi keelteaka-

deemia edukalt toimiv rahvusvaheline projekt, mida juhib USA admiral Stephen G. Yusem ja mille akadeemiline juht on professor Theresa A. Savard.

Järgmised CIORi keelekursused korraldatakse 2004. aasta juulis Bulgaarias. Kursustele registreerumise kohta ilmub lisateave 2004. aasta alguses EROK koduleheküljele Internetis (www.erok.ee).

Täna siinkohal EROKi juhatuse nimel kõiki, kes siiani on kursustel osalenud või oma öla organisatoorses küsimustes alla pannud. Eriti väärib äramärkimist kaitsevää logistikakeskuse mõistev suhtumine ja toetus, millela oleks kursustel osalemine käesoleval aastal küll vaid unistuseks jäänud.

EROKi VI karikavõistlus laskmises

EROKi VI karikavõistlus laskmises peetakse 13.–14. septembril 2003 Männiku lasketiirus. Võistlema on lubanud tulla lisaks EROKi tegevliikmetele ka Läti, Leedu, Soome, Rootsi, Norra ja Taani reservohvitserid. Võistkondliku arvestust peetakse EROKi liikmete osakondadesse kuulumise järgi. Võistkonnad on kolmeliikmelised.

Võisteldakse kahel päeval: laupäeval on kavas automaadilaskmised (täpsuslask-

mine Kaitseliidu laskunormide täitmise reeglite järgi ja *practical*-siilis, s.t aja arvestamisega) ning pühapäeval püstolilaskmised (täpsuslaskmine Kaitseliidu laskunormide täitmise reeglite järgi ja kiirlaskmine NATO reservohvitseride võistluste vaikus).

Võistlustele registreerimise tähtaeg on 2. september 2003. Saada teade oma osalemissoovist e-postiga aadressil raul.hindov@rk.ee

ja kanna osalemistasu 50 krooni EROKi arvele (221010259329) Hansapangas.

Iga ala kolme paremat võistlejat autastatakse EROKi diplomi ja medali, individuaalvõistluse üldarvestuse kolme esimest EROKi rändkarika ja iga ala kolme paremat võistkonda EROKi diplomiga. Võistkondliku võistluse üldvõitjat autastatakse EROKi diplomi ja rändkarikaga, mis jääb võistkonnale üheks aastaks hoiale.

EROKi uudised

ÖNNITLEMES! Barcelonas 23. juulist 3. augustini peetud X politsei ja tuletõrje maailmamängudel tuli EROKi liige nooremleitnant Andres Kutser maailmameistriks harjutuses PAP (*Police Action Pistol*).

19. augustil kohtusid EROKi juhatuse esimees ltn Heino Piirsalu ja juhatuse aseesimees ltn Andre Lilleleht kaitsevõistluste

peastaabi (KJPS) ülema kol Alar Lanemani, logistikaosakonna ülema mjr Raivo Tamme ja J3/7 väljaõppe jsk ülema kpt Sten Reimanniga. Kohtumisel arutati reservohvitseride väljaõppe ja täiendkoolituse probleeme ning võimalusi reservohvitseride ürituste lülitamiseks KJPSi tööplaanidesse. Lepiti kokku kohtuda vähemalt kaks korda aastas ja määrati KJPSi sideohvitseriks EROKi juures mjr Raivo Tamm.

Reservohvitseride Kogu liikmeks astumisest

EROKi liikmeks saab astuda iga Eesti kaitseväge reservohvitser, kes on andnud Eesti kaitseväelase töötuse. EROKi liikmeks astumisel tuleb esitada EROKi juhatusele järgmised dokumendid:

- avaldus (vajalik kaks EROKi liikmest soovitajat);
- elulookirjeldus-ankeet;
- passi koopia;
- kaitseväelase tunnistus (koopida esilehest ja väeossa määramisest);
- 2 fotot (4x5 cm, otsevaates, ilma peakatteta, valge särk, tume ülikond ja tume lips);
- riigikaitse osakonnast reservväelase arvestuskaart (koopida).

Liikmeks astumise avalduse ja elulookirjelduse vormi saab Internetist leheküljelt <http://www.erok.ee/>, valida vasakust menüüst alajaotus "Dokumendid".

EROKi liikmeks võetakse EROKi juhatuse koosolekul.

Sisseastumismaks (tagastamatu) 100 krooni peab vastuvõetupäevaks olema laekunud EROKi pangavarvele. Jooksva aasta liikmemaks on 500 krooni, liikmemaksu võib tasuda ka kvartaalselt (4x125 krooni).

EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JUHATUS

Valitud EROKi üldkoosolekul 13. veebruaril 2003

Juhatusesimees
leitnant **Heino Piirsalu**
(heino.piirsalu@baltflex.ee, tel 0 502 6797)

Juhatusesimees, üld- ja finantstoimkonna esimees
leitnant **Andre Lilleleht**
(andre@falck.ee, tel 0 501 6178)

Juhatusliige, personali- ja väljaõppetöimkonna esimees
leitnant **Olavi Tammemäe**
(olavi@seit.ee, tel 0 501 1675)

Juhatusliige, personali- ja väljaõppetöimkonna liige
leitnant **Raul Hindov**
(raul.hindov@rk.ee, tel 0 693 5778)

Juhatusliige, välisloimkonna esimees
leitnant **Tiit Meren**
(meren.est@neti.ee, tel 0 502 4084)

Eesti Reservohvitseride Kogu infoleht
Tagavaravägi ilmub ajakirja *Kaitse Kodu!* vahelehele.

Toimetaja leitnant **Lauri Kurvits**
(lauri.kurvits@eelk.ee, tel 0 508 6355)

NATO RESERVOHVITSERIDE LIIKUMINE JA EESTI

Eerik-Niiles Kross,
leitnant

NATO reservohvitserid on oma rahvuslike kogude kaudu ühinenud organisatsiooni nimega CIOR ehk Liitlasriikide Reservohvitseride Konföderatsioon (*The Interallied Confederation of Reserve Officers*). CIOR asutasid 1948. aastal Belgia, Prantsuse ja Hollandi reservohvitseride assotsiatsioonid. Praegu kuuluvad CIORi 18 NATO riigi reservohvitseride kogud (Islandil ei ole sellist organisatsiooni) ja assotsieerunud liikmetena Austria, Eesti, Läti, Leedu, Rootsi, Soome ja Šveits ning värskest kaasaatuna suurem osa NATO kandidaatriike.

Assotsieerunud liikmed ei saa CIORi täiskogul hääletada, samuti ei saa nad võtta sõna ilma presidendi loata. Igapäevases CIORi töös saavad assotsieerunud liikmed eriti viimastel aastatel kaasa lüüa liikmetega võrdsel tasemel. Eesti on saavutanud praeguseks neli liikmekohta CIORi komisjonides ja alakomisjonides. Komisjonide töö tasandil pääsevad Eesti esindajad infole ja otsustamisele ligi samaväärselt täisliikmetega.

CIORi olemusest

CIOR on lühend organisatsiooni esialgselt prantsusekeelsest nimest *Confédération Interalliée des Officiers de Réserve*. See on põhikirja järgi mittepoliitiline organisatsioon, mis on keskendunud koostööle NATO riikide reservohvitseride kogude (ROK) ja NATO riikide vahel ning Euro-Atlandi solidaarsusele.

Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) võttis 1997. aastal oma taasasutamise alates suuna tihedate sidemete loomisele relvavendadega NATO. CIORi assotsieerunud liikmeks võeti EROK juba 6. veebruaril 1999 NATO peakorteris Brüsselis peetud talvekonverentsil, seega varem kui Soome ja Rootsi kogud. Võib öelda, et mõnda aega oli EROK kõige vahetumalt NATOga koostööd tegev organisaatsioon Eestis.

CIORi põhiliseks eesmärgiks on NATO poliitika toetamine ja NATO eesmärkidele kaasaaitamine, pidades

sidet NATO sõjaliste struktuuride ja staapidega ning luues reservohvitseride rahvusvahelisi kontakte.

CIORi delegaadid valivad rahvuslikud ROKid. Iga delegatsiooni juht on ühtlasi CIORi asepresident. CIORi rahvusvahelise presidendi ja peasekretäri valib täidesaatev kogu kaheks aastaks.

Lisaks presidendile ja peasekretärile koosneb täidesaatev kogu 18 asepresidendist ja kuni neljast delegaadist rahvusliku organisatsiooni kohta. Igal delegatsioonil on üks hääl. Täidesaatev kogu on poliitilisi otsuseid langetav organ, mis otsustab, milline riik võtab üle presidentuuri, kus korraldatakse kongressid ja milliseid projekte komisjonid alustavad, ning kinnitab nende projektide tulemused ja rakendused.

CIORi rahastatakse rahvuslike ROKide liikmemaksudest (proportsionaalne) ning annetustest ja muudest eraldistest. CIORil on neli alalist komisjoni ja juriidiline komitee, mis töötavad presidendi alluvuses: 1) kaitsehoiakute ja julgeolekuküsimuste komisjon (DEFSEC), 2) tsiviil-sõjalise koostöö komisjon (CIMIC), 3) kommunikatsioonikomisjon (COMMS) ning 4) võistluste komisjon. Täidesaatvalt kogul on õigus luua ajutisi alakomisjone.

Kokkusaamised ja teabevahetus

CIOR peab kord aastas, tavaliselt juuli lõpus, kongressi mõnes NATO riigis ja talvise kohtumise veebruari alguses NATO peakorteris Brüsselis. CIORil on alaline esindaja NATO peakorteris Brüsselis, kelle valib täidesaatev kogu kaheks aastaks.

Eesti oli praegu esindatud DEFSECis, juriidilises komisjonis, CIMICis ja psühholoogiliste operatsioonide (PSYOPS) alakomisjonis. Eesti on selles alakomis-

jonis esimene NATOsse mittekuulva riigi esindajast liige.

CIOR tegeleb aktiivselt infovahetusega NATO reservide vahel. Oluline on väljaõppevõimaluste pakkumine, s.t nendest teavitamine ja nn tsiviiloskuste andmebaasi korrastamine. Koostamisel on andmebaas teiste riikide ohvitseridele avatud väljaõppevõimalustest NATO ja CIORiga assotsieerunud riikides.

DEFSECi kaks ülejäänud alakomisjoni on YROW ehk noorte reserv-

ohvitseride töörühma komisjon ja seminarikomisjon, mis tegeleb talvise kohtumise eel peetava NATO-teemalise iga-aastase seminari korraldamisega. Neist kumbki ei vaja praegu ilmselt Eesti osalust.

Eesti on aktiivselt osalenud ka CIORiga koos tegutseva reservis meditsiiniohvitseride organisatsioonis (CIOMR).

Kahjuks ei ole Eesti veel alustanud tööd COMMSis ehk kommunikatsioonikomisjonis, mis on üks CIORi neljast põhikomisjonist. Sealtkaudu saadetakse välja kogu CIORi puudutav ametlik info ja Eesti osalus annaks meile olulise lisavõimaluse oma taotluste teadvustamiseks. COMMSi liige peaks olema meediat või PR-asjandust tundev reservohvitser.

EROKi aktiivne tegevus CIORis on osutunud kasulikuks Eesti ja Eesti taotluste tutvustamiseks NATO riikides. NATO riikide delegaadid CIORi kongressidel ja konverentsidel on oma maa-de kõige aktiivsemad kodanikud – firmajuhtidest ja ametnikest politseinike ja kooliõpetajateni. Kui viis aastat tagasi tunti Eesti delegaatide saabumisel muret, kas oleks vaja vene keele tõlki, siis nüüdseks on Eesti reservohvitser NATO kamraadidele üks omadest. Kui Eesti saab NATOsse loodetavasti tuleval aastal, võib EROK juba praegu üsna rahulikult öelda – meie oleme juba seal. ■

EESTI JULGEOLEKUS POLE B-PLAANI

Eesti riigi esindajatelt küsitakse tihti, milline on teie plaan B, juhul kui rahvas peaks Euroopa Liidule ei ütleva. Selles küsimuses sisaldub eeldus, et kuna on vabadus hääletada kas poolt või vastu, on mõlemad otsused laias laastus sarnaste tagajärgedega.

Jüri Luik, suursaadik

See on pettekujutelm. Kõik on küll vabad ei ütleva, aga pärast ei ütlemist vabadus lõpeb. Siis ootavad meid ainult rasked sundkäigud, mida dikteerib meie väiksus ja keerukas geopoliitiline asend. Julgeolekus ei olegi B-plaani, seepärast kavatsen mina igal juhul hääletada 14. septembril Euroopa Liidu poolt.

NATO-l ja ELil on ühtne vereringe

Väga levinud on väide, et NATOst piisab meie julgeoleku tagamiseks. Pole õige. NATO pole mõeldud sõja pidamiseks, vaid sõja vältimiseks. Sama tagab Euroopa Liit. Nendesse kahte organisatsiooni kuulumine ajab Eesti ründamise hinna nii kalliks, et keegi ei taha seda üritada. NATO tõstab kõrgele Eesti ründamise sõjalise, Euroopa Liit aga poliitilise, majandusliku ja kaubandusliku hinna.

Seepärast peetakse loomulikuks, et NATO liige kuulub ka Euroopa Liitu, mõned vähesed erandid välja arvatud. Me pole oma NATO liitlastele kunagi kahtlust jättnud, et astume Euroopa Liitu, nagu oleme lubanud liituda ka tavarelvastusleppe ja strateegiliste kaupade väljaveo normidega. Need kõik on poliitilised sammud, mis tugevdavad meie julgeolekut, sest meie liitlased eeldavad, et meie ainus julgeolekutagatis ei ole nende tankiraud või Ameerika poiste elud.

Meie NATO liitlased teavad hästi, et julgeolek pole tingimata sõja pidamine. Sellesama NATO loomise põhiliseks mõjuteguriks sai 1948. aasta punaste riigipöörde Prahast. See polnud sõjaline agressioon. Stalini agendid kasutasid vaesust ja sisemisi poliitilisi pingeid ning Tšehhoslovakkia kukkus Venemaa sül-

le nagu küps õun. Seetõttu loodi praktiliselt üksteise järel NATO ja Euroopa Liit, üks sõjalise ja teine Euroopa poliitilise ja majandusliku julgeoleku tagamiseks. Kui asjatundmatud inimesed kardavad Eestis, et Euroopa Liit on eelkõige ühisturg ja mitte julgeolekuorganisatsioon, ei muuda see tegelikkuses Euroopa Liidu olemust.

Eesti julgeolekupoliitika kuldne alusprintsiip on püüda hoida häid liitlussuheteid nende riikidega, kes jagavad meie demokraatlikke väärtusi. Kõik piirkonnas sellised riigid on otsustanud Euroopa Liiduga liituda. Pärast rahvahääletuse ei-valikut oleme üksik pisiriik (kokku 1,35 miljonit inimest) Läänemere idakaldal, kes on ennast ise oma liitlastest poliitiliselt isoleerinud. Keegi ju ei usu, et jätsime Euroopa Liitu tulemata võimaliku suhkru hinna tõusu pärast. Kee-

gi ei usu, et me ei arvestanud üldse julgeolekuaspekte. Vastupidi, üksiolekut peetakse meie teadlikuks valikuks. Arusaamatu julgeolekupoliitilise käitumisega riik muutub kergeks saagiks Eesti riigi vaenlastele, olgu siis nende relvaks meie mustamine maailma pressis, majanduse kõigutamine või mõni sisepoliitiline provokatsioon.

Vene küsimus

Polevat sünnis käia Euroopa Liidu väitluses välja Vene kaarti. Õige, aga sama vastutustundetu on käituda nii, nagu oleks Venemaa ootamatult maa-kaardilt kadunud. Eesti julgeolek on olnud Vene poliitikaga seotud aastasadu, see pole müüt ega väljamõeldis. 1710. aastal saime Venemaa osaks, see vormistati ametlikult 1721. aasta Uusik-aupungi rahuga. Saavutasime ajutiselt

FOTO: Tõnu Noorits

Kui ka kõik see mees õlg õla kõrval Eesti piiri äärde ritta sättida, ei saa me ikkagi võtta seda kui vettpidavat rahvusliku julgeoleku B-plaani.

iseseisvuse 1918. ja kaotasime 1939. aastat. Nüüd oleme olnud taas iseseisvad tosin aastat, mis on ajaloo seisukohalt silmapilk. Viimased Vene sõdurid lahkusid Paldiski õppekeskusest 1995. aasta septembris.

Jälgime kõik huviga Venemaa, oma hiiglasliku, üheksasse ajatsooni ulatuva naabri reforme ja ka tagasilööke. Ma ei usu, et keegi meist oleks valmis tegema pikaajalist prognoosi Venemaa ja tema välispoliitilise suuna arengu kohta. Mõned viimase aja uudised on murettekitavad. Nii on organisatsioon *Free-dom House* arvanud Venemaa nende riikide hulka, kelle ajakirjandus ei ole enam vaba.

Kuid on üks oluline fakt, mis Venemaal ei muutu. 25% Venemaa impordist tuleb Euroopa Liidust ja 35% ekspordist läheb Euroopa Liitu. Ka valdav enamik Venemaale tulevatest välisinvesteeringutest pärineb Euroopa Liidust. See trend on üha kasvav. Head suhted Euroopa Liiduga on Venemaale majandusliku jõukuse seisukohalt eluliselt tähtsad. Venemaa võib teatava piirini lubada suhete pingestumist NATOga, kuid suhted Euroopa Liiduga on talle igapäevaselt tähtsad. Eestil on Euroopa Liidu liikmena Eesti-Vene suhetes pika-

ajaline stabiilsuse garantii, mis toob kasu kõigile, ka Venemaale.

Iseseisvalt... SRÜs?

Globaliseerivas maailmas mõjutavad meie otsuseid rahvusvahelised majandusseadused. Me ei saa neid Eestis muuta, ükskõik kui kange meie parlament ka ei oleks, ükskõik kui kadakaselt vintske eestlane ka poleks. Me võime otsida sellist iseseisvust, aga kuna meil pole naftat, suurt rahvaarvu ega vajalikku kultuuritraditsiooni, viib meie isoleeritus tupikusse.

Eesti on olnud siseriiklikult edukas eelkõige oma avatuse tõttu. Me pole peljanud välismaist kogemust ega välismaiseid investeeringuid. Meil endal pole suurt turgu, mis hoiaks majandust käigus. Meie senine ja tulevane edukus sõltub juurdepääsust neile turgudele ja ka poliitilistele mehhanismidele, mis meie elu kõige rohkem mõjutavad. Euroopa Liit on selline organisatsioon. Ta mõjutab meid igal sammul ja ainult meie teha on, kas oleme nagu laev tormisel merel või suudame realselt oma saatuse kujundamisel kaasa rääkida.

Kurb küll, aga meie ei-sõna ei ole sama, mis Šveitsi, Norra või Islandi ei,

sest meil pole ühtegi neist strateegilistest loodusressurssidest ega ajalooliselt välja kujunenud majandussüsteemidest. Veel paar aastat tagasi nimetati meid rahvusvahelises ajakirjanduses endiseks liiduvabariigiks. Meie ei-sõna kostab rahvusvahelisele majandusele kui soov sellesse staatusesse naasta. Pole ju saladus, et ärimehed, nii kodu- kui ka välismaised, on Eestisse investeerinud põhjendatud usus, et saame Euroopa Liidu liikmeks. Miski ei saa takistada neil oma raha viimast neisse riikidesse, kes globaliseerivas majanduses kaasa löövad.

Meie valikud Venemaa ja Euroopa Liidu vahel, kellest kumbki ei tunne erilist vennaarmu, jäävad mõne aastaga väga ahtaks. Kelle heatahtlikkusele soovivad eurovastased meil loota: kas Euroopa Liidu omale, kellele oleme äsja öelnud ei, või hoopis Venemaa omale?

Ja kas me seda tahame või mitte, aga pärast Euroopa Liidule ei ütlemist hakkame majanduslikult ja poliitiliselt üha rohkem sarnanema väikesele SRÜ riigile. Ükskõik, kas me selle kuuluvuse ametlikult vormistame või mitte. Meil on vabadus öelda Euroopa Liidule ei, kuid see on meie viimane vaba samm. Edaspidi tulevad ainult ebameeldivad sundkäigud. ■

KUI ÜTLED HÄÄLETUSEL EI, VALID MAJANDUSKRIISI

**Maris Lauri,
Hansapank**

Mõned eurovastased väidavad, et Eesti väljajäämine Euroopa Liidust toob meie majandusele suure õitsengu, sest Eesti majandusest saab siis Euroopa tiiger. Väidan, et lubatud õitsengu asemel tuleb nii meie majandusel kui ka Eesti elanikel üle elada majanduskriis, mis ilmselt osutub raskemaks 1998. aasta Vene kriisi järgesest ajast.

Vaatame võimalikke protsesse ehk minimaalseid mõjusid Eesti majandusele EList väljajäämise korral. Piisab kahe olulise teguri jälgimisest – laenuintressid ja kaubandussidemed.

Ei-sõna ütlemisele järgnev esmaspäev ei pruugi osutada veel väga siniseks – kaubanduslepingud on pikemaajalisemad kui üks päev. Siiski on juba oktoobris nii mõnegi ettevõtja ja riigimehe peas rohkem halli ning jõuluks hädaldab juba enamik meist.

Laenuintressid hüppavad üles

Kohe pärast ei ütlemist hakkavad tõusma laenuintressid, sest laenuandjad teavad, et Eesti ettevõtete ja majanduse kasvu võimalused vähenevad oluliselt. Esialgu puudutab see suuremaid ettevõtteid, kes laenavad raha välismaalt. Aga peagi mõjutab ei ka kohalikku elu.

Võib arvata, et meie praegused väga soodsad laenuintressid kasvavad suurenenud riskihinnangute tõttu vähemalt paar protsenti. Seega tuleb 300 000 krooni laenu võtnud inimesel iga kuu maksta intressideks 500 krooni praegusest rohkem ja tootmist laiendanud ettevõttel 10 miljoni krooni suuruse laenu eest peaaegu 17 000 krooni rohkem. See tähendab, et investimisprojektid peavad olema tulusamad kui varem eeldati. Niisiis jääb osa plaane teostamata ja teisi ei tasu lõpuni viia.

Väheneb Eesti ja välismaiste pankade soov Eesti ettevõtjatele ja elanikele laenu anda, mistõttu seiskuvad ka käimas-

olevad investeerimisprojektid alates teede- ja hoonetehitusest ja lõpetades elamu- ja tööstus- ehitusega. Siit kasvab välja kaks halba protsessi – esiteks jääb hulk inimesi tööta, teiseks muutuvad ka pikaajalised arenguväljavaated kehvemaks. Võib arvata, et nii mõnigi välisinvestor võtab oma raha Eesti majandusest välja, seega võib tekkida ka raha nappus ja intressid veelgi kasvada. Mida tähendavad kõrge intressid majandusele, seda näitas 1997. aasta lõpp ja 1998. aasta algus.

Muidugi võib juhtuda, et paanikas- satuvad vaid nn spekulandid ja tõsisemad investeerijad ei lahku Eestist kohe. Kuid kindel on see, et tootmise laiendamise plaanid lükatakse välisosalusega ettevõtetes mõneks ajaks kõrvale. "Mina ise!" pooldajatele selline areng kindlasti meeldiks, kuid tõsiasi on see, et välisosalusega ettevõtete osa Eesti tööstuses on vähemalt 10%, seega tähendaks kasvuplaanide peatamine neis ettevõtetes märkimisväärtset pidurdust kogu majanduses.

Eksport väheneb, konkurents suureneb

Kaubandussidemed muutuvad eiotsuse korral aeglasemalt. Praegune heast tahtest avansina saadud ligipääs ELi turule aheneb märgatavalt, mistõttu väheneb ka Eesti eksport. Samal ajal tuleb Eesti ettevõtjail oluliselt enam haka-

ta oma koduturul konkureerima ELi (s.t ka Lätist ja Leedust) tuleva odava impordiga. Import on odav, sest EL subsideerib seda.

Kõige suuremasse hätta satuvad ilmselt Eesti toiduainetetööstused ja põllumehed. Kuid probleeme tekib ka kerge- ja metallitööstuses, tööta jääb arvukalt autojuhte ja ehitajaid.

Teised eksportturud Eesti ettevõteteid ei päästa – 82% siinsest eksportist läheb praegustesse ja tulevastesse ELi riikidesse ning kui väljavedu sinna väheneks vaid 10% ja mujale kasvaks 10%, kaotaks Eesti ikkagi enam kui 6% müüginahust. Aga ekspordi kasvatamine 10% võrra Norras, Venemaal ja USAs on keeruline, sest Eesti kaubad on märkimisväärselt kallinenud ja on seetõttu näiteks Venemaal järjest enam oma konkurentsivõimet kaotanud. Arvata, et USA või Venemaa kiiresti Eestiga mingi soodsa kaubandusleppe sõlmib, on pehmelt öeldes naiivsus.

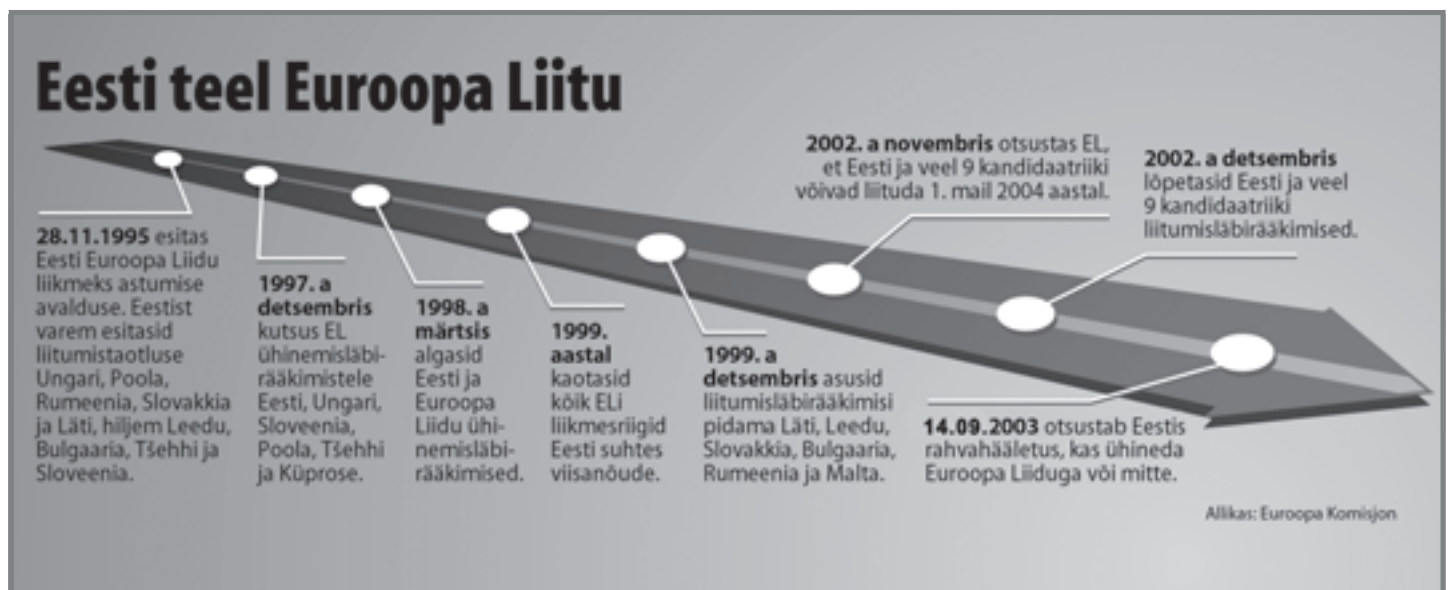
Tööpuudus kasvab, palgad vähenevad

Niisiis võib oletada, et aasta pärast rahvahääletuse ei-otsust on Eestis ekspordi ja investeerimise vähenemise tõttu töötuid 5000–7000 enam kui praegu ja palgatõusust enam ei räägita. Perede sissetulekud on vähenenud ja pankrotti on läinud arvukalt kodu-

turul kaupu müüvaid ettevõtteid. Taapisi on vähenenud riigi maksutulud ja valitsus on just loobunud edasist tulumaksu alandamise plaanidest. See aga riigieelarvet ei päästa – puudujääk kasvab. Poes on küll suhkur ja bensiin praeguse hinnaga, kuid inimestel pole raha tordi ostmiseks ja hulk autosidki on juba maha müüdud.

Eduka ja kiire välissuhtluse tulemusel võib Eesti küll taastada osalise ligipääsu ELi turule, mistõttu majanduskriis kestab vaid aasta-poolteist. Tõsiste välisettevõtjate huvi Eesti vastu on aga selleks ajaks oluliselt vähenenud – neid köidavad kiiresti kasvavad Läti ja Leedu ning oluliselt suuremat siseturgu pakkuvad Bulgaaria ja Rumeenia. Vaid Soome ja Rootsi ettevõtjad tunnevad rõõmu, et saavad endiselt kasutada odavat Eesti tööjõudu, ning sealsed elanikud käivad endiselt Eestis osturallidel ja uusi suvekodusid ostmas.

Eestis on aga 5000–7000 töötut enam kui oleks olnud ELi astudes. Palk ja pension on umbes 700–1000 krooni võrra madalam, maksutase aga praegusestki kõrgem. Hinnatõus on taas pead tõstmas – monopolide mõjuvõim on tugevnenud ning riigil ei jätku raha transpordi ja põllumajanduse toetamiseks. Ning Eestis kaalutakse, kas ei peaks siiski koos Bulgaaria ja Rumeeniaga ELi astuma. ■

MUUTUV MAAILM JA MEIE

Mul on hea meel pöörduda Kaitseliidu liikmete poole, sest need on inimesed, kes mõtlevad Eestist ning Eesti ja maailma suhetest laiemalt kui isiklike huvide kontekstis. Nad mõtlevad oma maa ja riigi tuleviku peale, muidu poleks nad Kaitseliidus.

Peeter Tulviste,
professor, Riigikogu liige,
Kaitseliidu vanematekogu liige

Minuealiste vanaisad tapeti Esimeses maailmasõjas ja isad Teises maailmasõjas. Kuidas on aga läinud nii, et mina võin sõjas tapetud saamise ohuta varsti ise vanaisapõlve pidada? Kas see on juhus või kellegi teadliku pingutuse vilj? Kindlasti on Euroopas rahu püsimise tegureid olnud palju, kuid üks ja väga on oluline see, et teatud seltskond väimuinimesi Saksamaal ja Prantsusmaal hakkas pärast Teist maailmasõda otsima lahendusi, et need kaks rivaalitsevat naaberriiki omavahel taas sõjaväljal kokku ei läheks.

Panus majandushuvidele

Katseid rahvuste vahel vaenu lepitada oli varemgi tehtud. Pärast Esimest maailmasõda korraldati suviseid perevahetusreise Prantsusmaa ja Saksamaa koolilastele. Lapsed said küll omavahel sõbraks, kuid see ei takistanud neil täiskasvanuna taas omavahel sõdimast.

Pärast Teist maailmasõda leiti pragmaatilisem lahendus, mis lähtus elulistest majanduslikest huvidest. Prantsusmaa ja Saksamaa majandus seoti omavahel nii, et sõtta astumine oleks mõlema maa tööstusele ja selle kaudu kogu majandusele hävitav või vähemalt väga kahjulik. See on üks paljudest eeldustest, mis on suutnud ära hoida kolmanda, ja kui ajalisel võtta, siis ehk ka juba neljanda Euroopas sündinud maailmasõja.

Seega, kui rääkida inimestega, kellele muud maailma asjad peale suhkrukoti hinna ka korda lähevad, saavad nad aru, et on erakordselt suur saavutus, kui kaks põlvkonda noori mehi on jäänud sõjas maha tapmata. Meile Teise maailmasõja eelsest ajast teada n-ö Euroopa

FOTO: Olavi Punga

vana korraldusega käinuks uus sõda paratamatult kaasas. Teise maailmasõja järgselt kunstlikult tekitatud nn Euroopa uus korraldus on toonud küll kaasa kõikisugu totrusi, aga kui küsida, palju me oleksime nõus maksma, et mehi sõjas maha ei tapetaks, siis suhkruhinna tõusu ja banaaniõõveruse maatriksi võime selle nimel küll välja kannatada.

Selle Euroopa uue korraldusega on nii, et kuna meid arvati 1940. aastal Euroopast välja, on suurel osal praegu tegusatest inimestest ähmane ettekujutus sellest, mis on Euroopas vahepeal juhtunud.

Ettekujutused Euroopast

Osa neist elab arvamuses, et Euroopa on samasugune, nagu ta oli 1939. aastal, või kui ta pole selline, siis vähemalt peaks olema. Ei taheta teadmiseks võtta maailma muutumist ega selle häid ja halbu külgi.

Siis on veel see seltskond, kelle elu ilusaim aeg oli see, kui Eesti oli Venemaa sea-laut. Nad õppisid küll tolles ajastus elama, kuid pole õppinud praegusesse üle tulema. See on ka riigi ja vahepealsete valitsuste viga, et neile inimestele pole õpetatud, milline praegune ühiskond on, ega ole aidatud muutustega kaasa tulla.

Üks oluline väitlusteema on, et anname ära oma vabaduse, iseseisvuse, suveräänsuse. Iga liitumine võtab ära osa vabadusest, see on nagu abielu, et annad osa oma sõltumatusest ära, aga inimene teab, mille nimel ta seda teeb.

Ei saa öelda, et näiteks soomlased on rahvas, kes kergel käel loobub vabadu-

FOTO: Olavi Punga

sest. Soomlased, kes erinevalt meist on relv käes oma vabadust edukalt kaitsnud. Ei ole põhjust seda arvata ka teistest iseteadlikest Euroopa rahvastest. Nad pole lolliks läinud. Liitumiseks on olnud väga tõsised põhjused. Olgu see eelmainitud uue maailmasõja ennetamise soov või teadmine, et maailm koosneb suurtest majanduslikest ja sotsiaalsetest blokkidest, kes omavahel võistlevad, ning inimeste elujärg sõltub bloki edust.

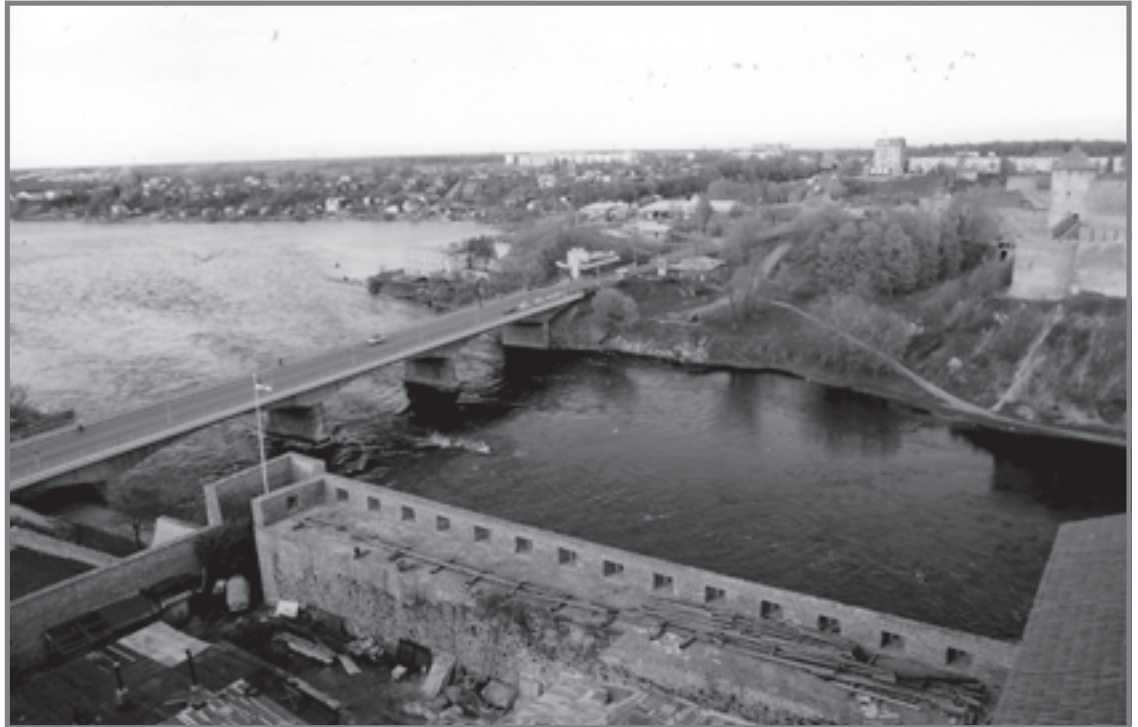
Kümmekond aastat tagasi, kui norralased olid just hääletanud Euroopa Liidu vastu, küsisin ühelt nimekalt Norra psühholoogilt, miks nad nii valisid. Ta vastas, et enamus rahvast

arvas, nagu oleks Norra liiga lühikest aega iseseisev olnud. Seda iseseisvust oli Norral olnud siis 90 aastat. Aga maailma osaks saamiseks tuleb paratamatult olla koos teistega.

Oma riik ja võõras võim

Eestlane oskab hästi elada võõra võimu all. Siis on riigi hoidmine ja juhtimine kellegi teise asi, meie asi on valetada, varastada ja kuidagi toime tulla. Riigi hoidmise kogemust on meil ainult need kaksikümmend aastat, mis lõppesid läbikukkumisega, ja hoidku saatus, et nüüd nii lõpeks.

Kui keegi ütleb, et meil on kõik halvasti, pole tal õigus. Kui vaadata meid võrdluses teiste vabanenud maadega, siis läheb meil üsna hästi. Aga meie kahjuks tuleb see, et ungarlane, poolakas või rumeenlane kannab endaga kaasas hoopis pikemaid iseseisvaks riigiks olemise mälestusi. Mõnel on seda aega olnud sajandeid, mõnel vähem. Meil on see aeg olnud väga lühike. Oleme ikka püüdnud ära elada võõrast riiki alt tõmmates. Nüüd püüame samamoodi oma riiki alt tõmmata ja imestame, et pole ise sealjuures rahul.

Muutustele vastuvõtlikku lääne kiriku kultuuriruumi ühendab olemasolevat säilitada püüdva ortodoksi kiriku mõjualaga Narva jõe sild.

Tähtis on esmalt vaadata, kuidas on talitanud need, kes tegid oma otsuse enne meid ja mis on neid selleks ajendanud. Euroopas ringi liikunud inimestel tekib mitmeid küsimusi. Kui lähed keskpäeval Hamburgi kesklinna, jääb mulje, nagu liiguksid Konstantinoopolis. Kas sakslased sellist Euroopat tahtsidki?

Aga me pole pool sajandit eemal olnes märganud seda hetke, kui vanades Euroopa riikides tekkis olukord, et töötajaid oli vähe ja pensionäre palju. Seega on riigid olnud valik ees, kas sundida oma pensionäre käima tööl nii kaua, kuni suust veel sooja õhku tuleb, ja ajada kitsalt läbi, või tuua sisse neidsamu turbanis tegelasi ning võimaldada oma pensionäridele kihutamist mööda maailma ja sellest rõõmu tundmist. Kõik on valinud teise tee ja ma ei usu, et Eesti, kui see hetk kätte jõuab, valib esimese.

Meil on viimase tosina aasta vältel leidnud aset palju muudatusi. Ja neid muudatusi, ka ülepingutatuid, on kontrollitud ikkagi Tallinnast. Kuigi vana kombe kohaselt on meie ametnikud osavad oma lollusi teiste, nüüd siis Brüsselis kaela ajama. Seetõttu on vaja rahvale selgitada, milles oleme kokku leppinud,

millised otsustamisõigused jäävad Euroopa Liidus riigile endale ja mis ei jää.

Üks asi, mida võiks ette heita meie riigi juhtidele, on see, et mitte ükski valitsus pole viitsinud rahvale selgitada, miks asjad on nii ja mitte teisiti.

Toon näite Halingalt, kus endine suurfarm on taaskäivitatud moodsa tehnoloogiaga. Seal on kaks korda vähem lehma kui nõukogude ajal ja piima saadakse sealjuures rohkem. Vähesed töötajad on hästi motiveeritud ja makstud ning asi edeneb. Farmi käivitaja oli kuulnud külapoe taga Eesti elule tõe ja õigust mõõtvat "külaparlamendi" liikmete nurinat ja kutsunud nad lauta ekskursioonile. Seletas ära, miks ja kuidas kõik enne oli ja kuidas asjad nüüd käivad. Tema külalised olid küsinud ikka seda ja teist, aga parim oli ühe külamehe lõpureaktsioon: "Kurat, miks meile pole öeldud, et nüüd on asjad teistmoodi."

Inimesed ootavad selgitusi

Ei saa eeldada, et inimesed oskaksid asju, mida nad pole kunagi õppinud. Viimaste valimiste eel kasutas Isamaaliit Tartus massiliselt telefonikampaaniat ja me rääkisime tuhandete inimestega. Kui palusime nimetada kolm asja,

mida nad ise kõigepealt linnavolikogus või Riigikogus teeksid, tuli välja, et suuremal osal seltskonnast pole vähimatki ettekujutust, mida üldse linn või mida riik saab teha. Täiskasvanud inimesed ei tea, kuidas see juhtimise masinavärk töötab, kes ja kuidas võib midagi otsustada. Samas tean, et koolis seda õpetatakse ja koolilapsed teavad juba üsna hästi, mida peab tegema riik, mida kohalik omavalitsus. Oma riigi pidamise oskus nõuab kõigilt õppimist ja teadmatuses lähevad inimesed tigidaks.

Juri Lotmanil oli teooria selle kohta, miks olid nõiaprotsessid lääne kiriku aladel ja miks neid polnud ida ehk vene õigeusu kiriku aladel. Nõiaprotsessid ilmestasid Euroopas keskaja lõppu ja uusaja algust. Keskaegne elukorraldus oli jäik ja muutumatu. Ja siis hakkasid toimuma kiired muutused. Ametid, mis olid sajandeid tsunftide liikmeile leiba andnud, seda enam ei andnud, põhimõtted, mis olid alati kehtinud, ei kehtinud

enam. Inimesed läksid teadmatusesse marru. Kui sa enam ei tea, kuidas olla, tuleb hakata süüdlasi otsima. Ning selleks kõlbas iga väheke veider naabrinaine. Kindlasti oli ta nõid ja saatanaga kokku leppinud, et teiste elukorraldus segi paisata. Ida kiriku aladel midagi sellist ei olnud, sest seal ei saanud kesk-aeg sellel ajal ja sel moel otsa.

Kuulates praegust kirumist, kuidas ilm on nässus ja kõik on ennast juutidele või vabamüürlastele maha müünud, tuleb see tuttav ette. Võime ühelt poolt öelda, et oma väljaelamiskirega oleme lääne kultuuriruumis, kuid on tunda ka ida mõjusid, sest osa inimesi ümiseb laulda: "Las jääda nii, kuis oli..."

Kiire areng teravdab probleeme

Eestis on paljud probleemid teravamad kui mujal sellepärast, et meie majanduslik ja muu areng on olnud palju kiirem kui mõneski teises vabanenud riigis. Kui meilgi oleksid muutused toimu-

nud vaevaliselt, üle kivide ja kändude, oleksid inimesed jõudnud kohaneda ja kired poleks nii mässamas. Normaalne on ju see, et kui tuleb uus põlvkond, annab vanem neile oma elutarkused edasi ja elu jätkub. Aga kui ühiskond muutub nii kiiresti nagu meil, on olukord vastupidine ja mõnikord võib muna hoopis kana õpetada. Meie vanem põlvkond peab olema nii tark, et sellest aru saada.

Kurb on, et paljud inimesed on suutelised mõtlema vaid oma hetkehädadele ja ütlevad sisuliselt lahti oma laste nimel tegevusest. Tekib vastasseis noorte ja ka haritud vanemate inimeste ning ülejäänute vahel. Kahekümne aasta pärast elavad meil siin need, kes on praegu noored või pensionieelikud. Meil on tekkinud juba hulk noori inimesi, kes on välismaal kas koolis või tööl käinud. Nad tunnevad Euroopat meist paremini. Et meie praegused otsustused mõjuvad valdavalt meie laste käekäiku, peaksimegi küsima nendelt, millist elu nad tulevikus tahavad. ■

EUROOPA LIIDU EESMÄRGID ON LIHTSAD

Kalle Talviste, Rapla maavanem, Kaitseliidu vanematekogu liige

Euroopa lepingu peaesmärk alates selle asutamisest oli pinge ja sõjaohu ärahoidmine kontinendil. Tollal leiti, et selleks tuleb:

- tihendada majanduskoostööd, et laialdased ühised majandushuvid välistaksid suure majandusliku vastasseisu tekke;
- likvideerida vaesus, sest vaesus võimaldab õhutada vaenulooldeid;
- arendada rahvuskultuure, et võimaldada igal rahval tunda end teiste seas võrdse ja väarikana.

Need eesmärgid ei ole muutunud. Euroopa Liidu praegused eesmärgid on samad. Eesti ei lähe otsima Euroopa Liidust rikkust, tarkust ja vabadust. Me otsime stabiilsust, kindlustunnet ja rahu-liku arengu võimalust. Sellises Eestis toodame endile ise rikkust ja saame tar-

gaks ning säilitame vabaduse. Oleme arvestanud, et Euroopa Liit sunnib meid võitlema vaesusega ja tegema koostööd, sest vaesus on Euroopale ohtlik.

Nende lihtsate ja kõigile arusaadavate eesmärkide täitmiseks pooldangi Euroopa Liitu astumist ja kutsun selle poolt hääletama ka kõiki kaitseliitlasi. ■

EESTI SEOB ENNAST EUROOPA TULEVIKUGA

Mart Laar,
Riigikogu liige, ekspeaminister,
Kaitseliidu vanematekogu liige

Arutelu Eesti astumise üle Euroopa Liitu on jõudmas otsustavasse järku. Peamiseks küsimuseks referendumil on tõusmas Eesti iseseisvus. Euroopa Liidu vastased hirmutavad rahvast iseseisvuse kaotuse ja Eesti sattumisega Euroopas Vene karu käppade vahele.

Nendel väidetest pole paraku mingit alust. Otse vastupidi. Laienenud Euroopa ja Venemaa vahele nn halli tsooni jäädes ähvardab sõltumatuse kaotus meid varasemast hoopis rohkem. Sest isegi NATO liikmestaatus ei takista Venemaad Eesti üle majanduslikke või poliitilisi survevahendeid kasutades suuremat kontrolli saavutamast. Tänapäeval on julgeolek teatavasti jagamatu, koosnedes nii sõjalisest kui ka majanduslikust ja poliitilisest aspektist. Loodus kuulu järgi tühja kohta ei salli ja seetõttu peavad suurriikide vahel asuvad väikeriigid teadma, kuhu nad kuuluvad.

Eesti on end varem Euroopast isoleerinud ja leidnud, et suudab oma julgeolekut üksi kõige paremal kombel tagada. 1939. aastal avastasime selle poliitika tulemusel, et oleme jäänud ootamatult üksi ja abi Lääne suurvõimudelt pole loota. Ei tahaks kohe kuidagi, et selline olukord Eestis uuesti korduks.

Euroopas toimuva mõistmiseks ja nägemuse kujundamiseks tuleviku-Eestist tuleb endale selgeks teha mõned tõsiasjad.

I. Euroopa Liiduga liitudes Eesti sõltumatus ei vähene, vaid suureneb

Euroopas on pikka aega seisnud vastamisi kaks arusaama Euroopa Liidu arengust. Ühe poole arvates tuli Euroopale liikuda Euroopa Ühendriikide suunas, teiste meelest jätkata riikide liiduna.

Et ulatusliku laienemise järel on Euroopa Ühendriikide moodustamine

FOTO: Olavi Punga

sisuliselt võimatu, üritati seda teha asja lõppenud tulevikukonvendil. Oleks konvent otsustanud kaotada riikide iseseisvus oma majandus-, sotsiaal- ja kultuuripoliitika kujundamisel ning näiteks üle minna ühtlustatud maksustamisele, oleks see sisuliselt tähendanud Euroopa Ühendriikide sündi. Need katsed kukutas konvendi enamus aga läbi.

Eestile loob see arenguks head võimalused.

II. Venemaast ei saa kunagi Euroopa Liidu liige

Katse laiendada Euroopat Vladivostokini tähendaks Euroopa lõppu ning seetõttu on kartused Euroopa kaudu Vene mõju alla sattuda rumalad ja asjatundmatud. Otse vastupidi – Vene mõju alla satuks Eesti juhul, kui ta kavatseks Euroopa Liidu ja Venemaa vahele üksi pendeldama jääda.

Kui arvame, et Euroopa Liidus võiks tõesti tekkida kavatsus Venemaale liikmestaatus pakkuda, siis ainult Euroopa Liitu kuuludes on meil võimalus seda rumalust peatada. Sest laienemisleping jõustub teatavasti vaid siis, kui selle ratifitseerivad kõik liikmesriigid. Euroopa Liidust välja jäädes puudub meil toimuva mõjutamiseks igasugune võimalus.

III. Eesti rahvuslikes huvides on Euroopa võimalikult kiire ja positiivne areng

Eesti on nii või teisiti loomulikuks osaks Euroopast, mistõttu Euroopa heast käekäigust sõltub ka meie käekäik, sõltumata sellest, kas kuulume Euroopa Liitu või mitte. Hoolitsedes Euroopa konkurentsivõime tõstmise eest ja aidates kaasa selle

arengule, suudame kõige paremal kombel tagada Eestile parema tuleviku.

Enne kui otsustad

Seda enam on oluline, et enne otsuse langetamist neid ja paljusid teisi aspekte rahvale ausalt ja avameelselt selgitataks. Küsimus pole ju rahas, vaid Eesti sõltumatuses ja tulevikus.

Jah-sõna referendumil annab Eestile esimest korda võimaluse istuda laua taha, kus tehakse mitte ainult teda ennast, vaid kogu Euroopat puudutavaid otsuseid. Loomulikult võiksime üritada jääda nõukogudeaegse Mongoolia kombel kõige sõltumatuks riigiks maailmas, kes on sedavõrd sõltumatu, et temast maailmas midagi ei sõltu. Eesti maa ja rahva hea käekäigu huvidega selline areng ei sobi.

Seetõttu tähendabki 14. septembril Euroopale antud jah-hääli toetust Eesti iseseisvusele. ■

EUROOPA LIIT JA JULGEOLEK

Eesti on liitumas NATO ja Euroopa Liiduga, seega astumas äärmiselt olulisi samme oma julgeoleku tagamisel ning oma majanduse ja eluolu moderniseerimisel.

Johannes Kert,
kindralleitnant,
Kaitseliidu vanematekogu liige

Vaevalt kahtleb keegi otstarbekuses saada NATO liikmeks. On ju tegemist organisatsiooniga, mis on juba üle poole sajandi taganud rahu suuremas osas Euroopast ja taastanud rahu nendes Euroopa piirkondades, kus see on lõõnud kõikuma. Pean eelkõige silmas protsesse Balkani poolsaarel, aga ka Kuproset ja mujal.

Kõhklused on asjatud

Tuleme Euroopa Liiduga ühinemise juurde. Olen kohanud siiski ka üsna palju selle liitumise vajalikkuses kõhklejaid või õigemini segadusse sattunud inimesi.

“Milleks meile veel Euroopa Liit, kui NATO juba tagab meie julgeoleku?” kõlab üks kõhklejate küsimusi.

Soovimata puudutada siinkohal Euroopa Liidu üldpoliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid aspekte, mille valas leidub siinkirjutajast pädevamaid eksperte, tahan juhtida ajakirja Kaitse Kodu! lugejate, eelkõige aga kaitseliitlaste kui julgeolekuküsimustes tavakodanikest tunduvalt asjatundlikuma ja aktiivsema elanikkonna osa tähelepanu Euroopa Liiduga seonduvatele julgeolekut puudutavatele aspektidele.

On enam kui tõenäoline, et Euroopa Liidust kujuneb globaalne tegija julgeoleku vallas. Ühendades enam kui 450 miljoni kodanikuga 25 riiki ja tootes neljandiku maailma rahvuslikust koguproduktist tuleb Euroopa Liidul paratamatult jagada vastutust globaalse julgeoleku eest.

Vaatamata külma sõja lõpule ei ole sellega lõppenud sõjad maailmas. Viimase kümne aasta jooksul on kas riikidevahelistest või riigisestest sõjalistest

FOTO: Olavi Punga

konfliktidest puudutatud kõik maailma-jaod, sealhulgas Euroopa. Viimane aastakümme on näidanud, et ükski riik, sh ka USA, ei ole osutunud võimeliseks lahendamata üksinda tänapäeva spetsiifilisi, ülimalt kompleksseid julgeoleku-probleeme.

Ohustavad tänapäevakriisid

Traditsioonilised sõjalised ohud on meie piirkonnas oluliselt vähenenud, ent mitte kadunud. Seoses avatud piiride, infotehnoloogia ülikiire arengu ja järjest rohkem globaliseeruva majandusega oleme avatud raskesti prognoositavatele mõjudele, mis võivad tuleneda mingist esmapilgul kohalikuna tunduvalt konfliktist, nakkushaiguse levikust, terroristlikust rünnakust jne mõ-

nes teises maailma-jaos. Riikliku kontrolli alt väljunud massihävitusrelva kasutamise hoiatav näide pärineb just muidu hästiorganiseeritud maalt Jaapanist, kus terroristlik sekt tappis 1995. aastal Tokyo metros sariiniga 12 inimest ja vigastaskahjustasi said tuhanded.

Euroopa Liit arendab intensiivselt oma kriisihaldussuutlikkust ja viib läbi vastavaid õppusi, milles Eesti on juba vaatlejana osalema kutsutud. Eesmärk on prognoosida ja õigeaegselt ennetada kriise, saada eelnevale

vaatamata tekkivad kriisid õigeaegselt kontrolli alla ja leida lahendused, mitte lubada tekkida olukordadel, kus kriis eskaleeruks võimalikuks sõjaliseks konfliktiks. Tekkida võivatele esialgses faasis tsiviilse iseloomuga kriisidele reageerimiseks on Euroopa Liidu võimed sadu kordi suuremad kui Eestil või ükskõik millisel teisel Euroopa riigil üksi.

Euroopa Liit ja NATO

Euroopa liit teeb julgeoleku vallas tiheadat, koordineeritud koostööd NATOga, vältimaks dubleerimist ja parallelismi. Samuti peetakse oluliseks transatlantilist dialoogi ja koostööd USAga.

Ka NATO on kiiresti muutuv organisatsioon. Tegurid, mis tegid NATO

Kaitseliit ja sellesse koondunud aktiivsed kodanikud on osalenud Kaitseliidu taastamisest saadik rahvusliku julgeoleku tagamisel, olgu siis kodumaal või rahvusvahelistel õppustel väljaspool Eestit.

efektiivseks külma sõja ajal, on nüüdseks muutunud ja organisatsioon on kohanemas uute oludega. Probleemiks võib kujuneda otsustamismehhanismi komplitseeritus oluliselt suurenenud liikmeskonna tingimustes. Pole välistatud areng, kus NATO liikmeteks on ühel päeval Ameerika mandrilt USA ja Kanada ning Euroopa mandrilt vaid Euroopa Liit ja näiteks Türgi. Juba täna astuvad NATO partneritena üles sellised riigid nagu Austraalia ja Argentiina, mis Eestist vaadatuna tunduvad õige eksootilised maad.

Euroopa Liidu riikide üks olulisi argumente oma sõjaliste ja kriisihaldusstruktuuride loomisel on olnud just see, et Euroopa riigid ei jääks organiseerimatult üksi olukorras, kus NATO juhtriik USA on oma ressursidega parajasti seotud mingi muu konflikt lahendamise või ei ole huvitatud osalema mingis Euroopa seisukohalt ohtu kujutavas olukorras, s.t tal puudub selleks poliitiline tahe.

Kriisid tekivad maailmas kiiremini, kui väikeriigid suudavad neile reageerida. Hiljem on nende tagajärgede likvideerimiseks vaja suuri rahvusvahelisi jõupingutusi.

Väikeriigid ja kiiresti muutuv maailm

Kahekümenda sajandi ajalugu on näidanud, et strateegilised olukorrad muutuvad kiiremini, kui enamik väiksemaid riike suudab nendele reageerida. Väikeriikidel, ka Eestil on ajalooline kogemus, et julgeolekukeskkonnal pole viga seni, kuni demokraatlikud suurriigid ei ole seotud oma tähelepanu ja ressursidega mingi nende seisukohalt erilist rahvuslikku huvi kätkeva konfliktiga.

Kui kujutame endale ette, et elame sada aastat varem – mitte aastas 2003, vaid 1903 – ja analüüsime oma kaasaegset julgeolekukeskkonda, siis vaevalt suudaksime prognoosida olukorda, kus kahe aasta pärast maailma üks suuremaid riike Vene impeerium saab sõjas lüüa Jaapanilt või et neljateistkümne aasta pärast muutub põhjalikult maailmakorraldus, kusjuures maailmakaardilt kaovad Austria-Ungari keisririik, Saksa keisririik ja Vene tsaaririik ning globaalse tegijana astuvad üles Ameerika Ühendriigid ja lõpuks tekib praeguse ÜRO eelkäija Rahvaste Liit.

Teise näitena võib nimetada Teise maailmasõja eelõhtut, mil rollid strateegiliste partneritena vaheldusid iga paari aasta tagant. Ei lugenud siis midagi, et üks partneritest oli verikommunistlik. Saatangi pidada nälgjaga kärbseid sööma.

Kolmas näide, mille tooksin, pärineb juba kahekümne esimesest sajandist. Vaevalt võis keegi 10. septembril 2001 prognoosida olukorda, kus paari järgneva nädala jooksul otsustavad USA strateegiliste partneritena astuda välja Venemaa ja Hiina. Seekord osutus olukord meile soodsaks ning USA ja Venemaa paranenud suhete foonil teatas Venemaa president Vladimir Putin, et tema riigil ei ole midagi Balti riikide NATOsse astumise vastu.

Tahaksin lõpetada rahvaliku ütlusega ülalkirjeldatud julgeolekustrateegilise kujundi kohta: "Kui sul juba kord tuleb seilata tormisel merel, siis on seda ohutum teha suurel lennukikandjal kui rannakaluri paadis!" Paadisõiduromantika ei tohiks küll julgeolekuküsimuste puudutamisel kõlada argumendina, vähemalt seni, kuni tegemist on tõsiste, oma kodumaa tuleviku ees vastutusvõimeliste kodanikega. ■

PIIRIDETA JA PIIRIDEGA EUROOPA LIIT

Kõik Teises maailmasõjas osalenud riigid peale Nõukogude Liidu olid pärast rahu taastamist ühel meelel, et sõdade ärahoidmiseks on vajalik piirideta Euroopa loomine.

Harry Hein,
brigaadikindral,
Piirivalveameti peadirektor,
Kaitseliidu vanematekogu liige

Piirideta Euroopa on olnud enamiku tänaste liikmesriikide unistus alates Teise maailmasõja lõppemisest, kui alustati sõjast laastatud ja purustatud riikide ülesehitamist. Kõik nii võitjate kui ka kaotajate poolel osalenud riigid (v.a NSVL) olid ühel meelel, et sõdade ärahoidmiseks on vajalik piirideta Euroopa loomine. 19. septembril 1946 esines tollane Suurbritannia peaminister Winston Churchill kõnega, milles nõudis Euroopa Ühendriikide moodustamist:

“Kui Euroopa ükskord tahab juhtida oma pärandit harmoonias, milles tema kolm- või nelisada miljonit elaniku võiksid ühineda ühes õnnes, jõukuses ja piirideta hiilguses [- -]. Me vajame selleks Euroopa Ühendriikide loomist.”

Tänaseks on need unistused ja ideed suurelt osalt ka realiseerunud ja seda mitte niivõrd füüsiliste piiride kõrvaldamise, vaid mõtteliste piiride kõrvaldamise kaudu, mida on alates Schengeni lepingu sõlmimise hetkest toetanud ka kontrolli kaotamine lepinguosaliste riikide omavahelistelt piiridelt. Ka kõige pessimistlikum inimene ei saa mööda vaadata faktist, et nende protsesside käigus ei ole kuhugi kadunud riigid, kultuurid ega rahvuslik identiteet, seega pole alust karta, et Eestist saab selles vallas erand. Teise faktina tuleb tõdeda, et selline rahvastevaheline vaba poliitiline, majanduslik ja kultuuriline läbikäimine sai ja saab olla võimalik ainult ühiste põhimõtete täielikul aktsepteerimisel, milleks ongi eelkõige tõhusa valve ja kontrolli rakendamine oma välispiiridel.

Sellest tulenevalt on mõistetav, et miks Euroopa Liiduga liitumisel ei kao

Eesti-Läti piirilt 2004. aasta maikuu koheselt tõkkerajatised ega piiripunktidest piirikontroll. Samas siiski lihtsustub Eesti ja teiste Euroopa Liidu kodanike piiriületus. Mis siis ikkagi juhtub piiridel, kui Eesti rahvas ütleb 14. septembri rahvahääletusel jah.

Eesti piir – kas kaduv nähtus?

Eesti on juba alates 1993. aastast oma piiride valve korraldamisel järginud Euroopa Liidu välispiiride valve põhimõtteid. Väljundi on see leidnud Eesti piiride valvet ja kontrolli käsitlevates õigusaktides, mida, tõsi küll, tänaseks päevaks juba põhjalikumalt “remonti” ning mis vajavad uuendamist.

On ekslik arvata, et Euroopa Liidule jah öeldes kaotab Eesti piiri oma põhja- ja lõunanaabriga ning valve jääb ainult idapiirile. Mitte ainult lõuna- ja idapiiril, vaid ka põhja- ja läänepiiril, see tähendab kogu Eesti riigipiiri ulatuses, jätkub nii piiride valvamine kui ka passikontroll, nagu see on toimunud senini.

Positiivse muutusena tavakodaniku vaatevinklist tuleb välja tuua seda, et alates maist 2004 muutub passikontrolli protseduur Euroopa Liidu kodanike suhtes ning nende piiriületus lihtsustub ja kiireneb. Ka Eesti kodanike pääs põhjanaabrite juurde lihtsustub ja Soome sõitmiseks piisab pilllikult öeldes vaid passi näitamisest.

Eesti ja Läti vahelise piirikontrolli kadumine ei ole seotud kahe sõbraliku naaberriigi tahte või taht-

matusega kaotada kontroll ja avada piirid. Tegemist on rutiinse protsessiga, mis nõuab Schengeni lepingu nõudmiste täitmist. Kuid Schengeni lepingu täielik rakendamine ja sisepiiridel kontrolli kaotamine ei ole esialgsel hinnangutel tehniliselt võimalik enne 2007. aastat ja otsuse selle teostatavuse kohta langetab Euroopa Liidu Nõukogu pärast liikmesriikide vastavate spetsialistide erikomisjoni ametliku hindamisraporti saamist.

Nii Euroopa Liiduga liitudes kui ka sealt välja jäädes ei kao kuhugi Eesti idapiir ning selle välja ehitamine ja demarkeerimine nõuab Eesti riigilt suuri väljaminekuid. Euroopa Liidu abi PHARE programmi raames on Eesti piirivalvele

alates 1996. aastast soetatud arvutustehnikat ning valve- ja kontrolliseadmeid enam kui 15 miljoni krooni eest. Euroopa Liit on lubanud laienemisel anda aastatel 2004–2006 Eesti piirivalvele abi Eesti-Vene piiri infrastruktuuri ehitamiseks, valve-, side- ja passikontrolli tehnika soetamiseks, transpordivahendite ostmiseks ning piirivalvurite koolitamiseks enam kui ühe miljardi krooni eest.

Ka liidust välja jäädes on vajalik idapiiri infrastruktuuri väljaehitamine, lagunenud kordonite renoveerimine, amortiseerunud sõidukite uuendamine ja piirivalvurite täiendkoolitus, kuid siis tuleb seda teha Eesti oma jõududega. Kui Eesti ütleb referendumil ei ja Läti jah, tähendab see, et tuleb töhustada Eesti-Läti piiri valvet ja taastada riigist väljasõidu kontroll ühispiiripunktides ka Eesti ja Läti piiril (Ikla-Ainaži, Valga-Valka, Murati-Veclaicene), mis aga oleks meie riigi niigi pingelisele eelarvele ja seeläbi ka kõigile maksumaksjatele lisakoormaks.

Piirivalve muutumas keskkonnas

Väited, et piirivalve praegusel kujul kaotab Euroopa Liidus oma mõtte ja eksisteerib vajadus uue organisatsiooni järele, on ekslikud. Piirivalve on Soome eeskujul loonud toimiva süsteemi, kus on ühendatud sõjalise kaitse ja sisejulgeoleku tagamise funktsioonid. Loodud on toimiv süsteem piiriäärsete alade julgeoleku tagamiseks ja muude ülesannete täitmiseks. Kehtivas rahuaja riigikaitse seaduses sätestatud totaalkaitse põhimõte on piirivalve organisatsioonis leidnud eduka rakenduse.

Efektiivne välispiiride valve, Schengeni informatsioonisüsteemi (SIS) kasutamine ja kolmandatest riikidest tulevate isikute kontroll tagavad selle, et mitte ainult kurjategijad, vaid ka ebasoovitavad isikud ei saa liikuda üle liikmesriikide piiride. Piirivalve on selles valgu ses teinud ka ettevalmistusi piirivalvurite koolituse parandamiseks.

Tänavu lõpetab Muraste Piirivalve kooli esimene piirivalvuri kutsehariduse omandanud lend, kes on saanud vajaliku ettevalmistuse Euroopa Liiduga seotud küsimustes, et olla pädev tegutsemiseks Euroopa Liidu tingimustes. Euroopa Liidu liikmesriigiks olemise plussiks on tihenev koostöö Euroopa

Euroopa Liiduga liitudes süttib eestlastele roheline tuli piiril kiiremini.

Liidu liikmesriikide välispiiride valvet ja piirikontrolli teostatavate struktuuridega, mis muu hulgas rajaneb ühisele riskianalüüsile, sarnastele väljaõppepõhimõtetele, kasutusel olevale tehnikale ning valve- ja kontrollimeetoditele, ühisoperatsioonidele ning Euroopa Liidu välispiiri valve kulude jagamisele.

Euroopa Liiduga liitumisel on kindlasti tulemas muutused Eesti-Läti piiri valvamisel, kuid kõik protsessid on planeeritud kulgema aegamööda ja muutused viiakse sisse organisatsiooni loomuliku arengu käigus.

Siinkohal on sobilik vastata ajakirjanike meelisküsimustele: kas piirivalve on valmis Euroopa Liiduga liitumiseks? Mis muutub piiride valves 2004. aasta mais? Mis muutub Eesti kodaniku seisukohalt 2004. aasta mais?

Kui referendumil öeldakse jah, on piirivalve Euroopa Liiduga liitumiseks valmis. Piiride valvamisel suuri muutusi 2004. aasta maikuu ei tule, kuid Eesti kodanikud saavad Euroopa Liidu liikmesmaades lihtsamalt reisida ja alles pikemas, 3–4-aastases perspektiivis, Schengeni ruumiga ühinedes, kaob kontroll Eesti-Läti ja Eesti-Soome piiridel. ■

KODANIKUKAITSE JA EUROOPA LIIT

Tänane Eesti on paljude uute protsesside künnisel. Pidevad muutused meie töös ja mõtlemislaadis ongi tegelikult areng.

Mati Raidma,
Päästeameti peadirektor,
Kaitseliidu vanematekogu liige

On väär arvata, et riik saab ükskord valmis. Maailm meie ümber on väga dünaamiline ja ainult pidev uuenemine saab hoida meid arenevas ühiskonnas.

Nii nagu kõik muud valdkonnad, on muutuv ka laias mõttes julgeolekuga seonduv. Ohtude ja riskide skaala, mille ohjamiseks peab ühiskond valmis olema, on viimase viie aasta jooksul muutunud ja laienenud. Lähtuvalt sellest pööratakse ka üha suuremat tähelepanu sisejulgeoleku- ja kaitseressursside integreeritud kasutusele ja seda mitte ainult siseriiklikus mõistes.

Julgeolekuvaldkonna üks osa kodanikukaitse on saamas üha prioriteetsemaks. Seda ka Euroopa Liidu ja NATO kontekstis.

Kodanikukaitse on lülitatud Euroopa põhiseaduse projekti teksti eraldi artiklina (III-179). Kodanikukaitse kuulub toetuspädevuste (*area of supporting actions*) hulka, millega määratletakse prioriteetseks liikmesriigi enda roll süsteemi arendamisel. Euroopa Liidus on käsil uue kodanikukaitse mehhanismi loomine, et veelgi maksimaalsemalt kasutada liikmesriikide ressursse. Eesti ühines selle protsessiga eelmise aasta lõpus, kui allkirjastati vastav leping. Lepingu kohaselt osaleb Eesti ELi ühtse infosüsteemi loomisel, koolitusel ja õppuste korraldamisel. Koostöö hõlmab nii reageerivat poolt kui õnnetuste preventiooni. Samuti osalevad meie esindajad vaatlejatena Euroopa Liidu kodanikukaitse töörühmas (*Working Party on Civil Protection* ehk PROCIV).

Näidetena käsitletavatest teemadest võiks tuua suurõnnetuste ennetamine ja elanikkonna teavitamine, maavärinate ja üleujutuste ennetamisele suunatud

uurimisprogrammid, keemia-, bioloogia- ja kiirgusalane programm (CBRN-programm; *Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Program*), tsiviilkriisiregulimine (koostöös CIVCOMiga (*Civil Community*)).

Euroopa Liiduga integreerumise protsessi heaks näiteks on üleeuroopalise hädaabinumbri 112 täielik rakendamine Eestis.

Et suurendada Eesti suutlikust kodanikukaitse valdkonnas, on meie väik-

susest lähtuvalt eriti oluline erinevate ametkondade ja organisatsioonide koostöö. Päästeamet näeb siin Kaitseliidu üha suurenevat osalust. Heameel on tõdeda, et see on leidnud ka kajastamist Kaitseliidu uues arengukavas. Veel rohkem teeb heameelt see, et kavad pole jäänud ainult kavadeks. Rõõmustab koostöö edenemine konkreetsete Kaitseliidu malevate ja päästeasutuste vahel.

Heaks näiteks on Tallinn, kus kohalik malev on käesikäes Tallinna tulitorje- ja päästeametiga asunud ette valmistama Kaitseliidu struktuuris vabatahtlikku päästereservi, see tähendab kaitseliitlasi, kes saavad erikoolituse ja varustuse vajadusel päästetöödel osalemiseks. Kaitseliidu initsiatiivil on käesoleva aasta lõpul kavas ka olemasolevate koostöölepingute ülevaatamine, ajakohastamine ja konkretiseerimine. See on heaks näiteks ja eeskujuks meie kõige hinnalisema vara – motiveeritud inimressursi – ratsionaalsel kasutamisel.

Mida rohkem ja tihedamini me koos töötame, seda turvalisem on Eesti ja tulevikus selle kaudu loodetavasti ka Euroopa Liidu elukeskkond. ■

MÕNED PÕHJUSED, MIKS HÄÄLETADA EUROOPA LIIDU POOLT

Kaitseväelased ja kaitseliitlased, kelle ülesandeks on meie riiki kaitsta, ei saa Euroopa Liidu rahvahääletusel võtta neutraalset või eitavat seisukohta.

Endel Lippmaa,
akadeemik,
Keemilise ja Bioloogilise Füüsika
Instituudi teadusnõukogu esimees

Kaitsejõud ja Kaitseliit on selleks, et riiki kaitsta. Riiki saab kaitsta ainult jah hääletades, riiki ei saa kaitsta ei hääletades. Kutsuda inimesi hääletama südametunnistuse järgi on sama, kui öelda nekrutitele neid sõjaväkke võttes, et see, kelle pihta te tulistama hakkate, kas meie, kes me teile relvad andsime, või vastaste, on teie südametunnistuse asi. Peaasi, et lasete!

See on umbes samaväärne üleskutsega, et peaasi on tulla hääletama, aga kuidas, on igaühe enda asi. See ei ole õige. Hääletama kutsuja peab teadma, miks ta seda teeb, ja mina tean, miks ma seda teen.

Kutsun kõiki kaitseliitlasi ning nende pereliikmeid, sõpru ja omakseid tulema hääletama ning hääletama Euroopa Liidu poolt, sest see on laiemalt riigikaitse ja kitsamalt Kaitseliidu huvides, riigi sõjalise ja majandusliku julgeoleku huvides. See on meie ajaloo, meie kultuuri, meie rahva huvides, sellepärast on vaja selle eest seista.

Järgnevalt mõned põhjused, miks öelda jah.

Eesti majandus on üksik nörk

Esiteks majandusest. Mis on inimese eluks kõige tähtsam? Need on ajalooliselt relvad, raha, tööriistad ja ehted. Need on asjad, mis on taganud kindlustunde nii minevikus kui ka tänapäeval. Kui räägime Kaitseliidust, on meil tähtis kontsentreeruda riigi ja kodanikkonna kaitsele, seega relvadele ja rahale.

FOTO: Tanel Rütman

Kus oleksime siis, kui oleksime väljaspool Euroopa Liitu, või siis, kui oleksime Euroopa Liidu sees? Eesti on väike maa ja seetõttu ohustatud nii sõjaliselt kui ka majanduslikult. Tänapäeva sõjatehnika arengut ja meie riigi väiksus arvestades oleme sõjaliselt väga nõrgad. Viimase suure sõja eel oli Eestil tolle aja kohta väga hea õhukaitse ja olid allveelaevadki. Praegu ei ole meil midagi sellist, rääkimata raketidest, tuumarelvadest ja sõjalistest kosmose-süsteemidest.

Seega, kui jääme omaette kõlkuma kahe viisa-, sõjalise ja tolliliidu vahele, oleme sõjalises mõttes lindpriid,

sest oleme eraldi Euroopa Liidu ja NATO süsteemist. SRÜga on asjad selged: kui oleme üksik, on kindel, et kauaks meid rahule ei jäeta. See lihtsalt ei vasta meie idanaabri riiklikele huvidele.

Majanduslikult on olukord täpselt sama. Eesti kroon on seni püsinud nagu raudnael suuresti seetõttu, et algul oli Eesti liiga vaene, et krooni rünnata, midagi ei olnud teenida. Nüüd, kui oleme ELi kandidaatriik, on karta, et vahele astub ELi keskpang, mis on liiga suur, et teda saaks rünnata.

Maailmas on kümneid suurfinantse, kellel on vaba valuutat ja laenu-

ressurssi palju rohkem kui Eesti Pangal. Kui ütleme ELile ei, on üsna tõenäoline, et mõned neist teenivad meie rahasüsteemi rünnates kopsakad miljardid, viies krooni kursi nullilähedaseks. Maailmas on selliseid juhtumeid olnud, viimane sellelaadne toimus Argentiina peesoga. Osaliselt õnnestus see Georg Sorosil isegi Inglise naelaga.

Seda muinasjuttu, mida räägivad euroskeptikud, et kõik toetused meile säilivad, sest meid nii hirmsasti himustatakse, ei saa uskuda. See on nagu unenägude sinilind, keda ilmsi pole olemas. Järelikult ei ole meil eriti palju mänguruumi.

Võtame nüüd need kaks asja järjest, nad on omavahel seotud. Rahaga on nii, et tegelikult kasutame eurot juba aastaid selle vahega, et meie eurodel on meie oma ajaloo suurkujude pildid ja teine nimi. Kui pöörame ELile selja, kaotame selle toetuse, mis tagab stabiilsuse finantsküsimumustes ja kroon võib kergesti kukkuda nulli. Siis kaob kapital minema, vaesed inimesed kannatavad ja hoiused langevad nulli täpselt samamoodi nagu rublaaja lõpus. Ma ei soovi seda saatust oma riigile ja rahvale. See on üks põhjus, miks kutsun meid kõiki üles liituma ELiga nii kiiresti kui võimalik.

Eesti kaitsevõime on üksi liiga napp

Teiseks sõjalise poole pealt. Eesti on praegu sõjaliselt nii nõrk, et suudab eksisteerida ja ennast kaitsta vaid mingis suuremas sõjalises süsteemis, milleks sobib NATO ja ELi ühend süsteem. ELi ja NATO teineteisest eraldada ei saa. Selleks, et NATOsse astuda, on vaja kõigi liikmesriikide heakskiitu, mitte ainult Ameerika Ühendriikide oma. Ja seda on vaevalt võimalik saada ELile selga pöörates.

On hulki riike, kes on neis küsimustes õrnatundelised ega salli, kui neid solvatakse. Niisiis on meil mingigi sõjaline kaal, kui oleme suure liidu liige. Seetõttu on meil seda tingimata vaja. Siit minu teine üleskutse: jah ELile ja jah NATO-le, sest need kaks käivad koos!

Meil on vaja ELi liikmesriikide jahsona, et olla NATO liige. Väide, et NATOsse saab astuda ka ilma ELi astu-

mata, on rahva eksiteele viimine. See ei ole võimalik.

Ka sissisõjaks on vaja välisabi

Kolmandaks. Kaitseliit on vajalik organisatsioon, eriti totaalkaitse seisukohast. Kuid sellel on oma konks. Võidelda partisanisõjas on mõtet vaid siis, kui riik ja rahvas kuulub mõnda suuremasse süsteemi, mis tagab pärast suuremat konflikti konfliktilise situatsiooni ja seega iseseisvuse taastamise. Seetõttu on võitlus pisikese täiesti eraldiseisva neutraalse riigi territooriumil võrdne vabaturma minekuga. Seda ei soovi ma endale ega teistele eestlastele.

Partisanisõda saab pidada vaid siis, kui see käib juba kindlalt fikseeritud tuleviku nimel jasee on vajalik vaid piiratud ajal, kuni põhilised jõudkohale jõuavad ja oma töö ära teha saavad. Seepärast on tingimata vajalik mingisse suuremasse süsteemi kuulumine. Seetõttu ei saa kaitseliitlastel olla kahtepidi arvamist.

Need ajad on möödas, kui oli võimalik kangelaslikult, kone käes, võidelda. Praegu seisab ees bioloogiline või tuumasõda raketrelvadega. See on hoopis teistsugune sõda, suurriiklik, eelkõige kosmoseressurssi kasutatav sõda. Seal väike riik palju teha ei saa, ükskõik kui kangelaslik ta ka pole. Ma ei kahtle hetkekski tšetšeenide rahva kangelaslikkuses, aga jõudude vahekorid on siiski lootusetult suur. Järelikult kutsun kaitseliitlasi hääletama ELi poolt, sest see tähendab hääletamist NATO ja Eesti riigi kestma jäämise poolt.

Miks on meil vaja olla suuremas süsteemis? Sest maailm on pärast viimast maailmasõda üleilmastunud. Kõik on kõige seotud. Sada aastat tagasi oleks olnud võimalik tagada oma jõududega väikeste riikide iseseisvus ja riiklik sõltumatus. Praegu ei ole see enam võimalik. Seetõttu on meil vaja sõjaliselt kuuluda suuremasse liitu, nagu seda on EL, õieti NATO ja ELi summa. Ja rahaliselt ainukesesse suuremasse süsteemi, kuhu meid võetakse – ELi. See tagab meie krooni stabiilsuse, ainuke häda on see, et kroon omandab uue näo, aga ta on endiselt muutumatu vahetuskursiga nagu praegu, ja midagi ei muutu.

Ei ELile on *да* SRÜ-le

Neljandaks. Kui ütleme ei, lahkuvad ettevõtted ja väliskapital Eestist. Järgmist ELi laienemise lainet niipea ilmselt ei tule, sest see on rahaliselt teostamatu. Eesti käiks väga kiiresti alla, ilmselt langeb ka valuutarünnaku ohvriks, nii et langeb ka krooni kurss. Siis on majas tõeline vaesus, mis puudutab iga inimest.

Mingi tulevik on meil sellisel puhul võimalik SRÜs ja hiljem Venemaa kubernanguna. Kes seda tulevikku soovib, võib hääletada ei. Ei euroreferendumil tähendab *да* SRÜsse suundumisel.

Me ei suuda olla täiesti neutraalsed riigikaitseks, majanduslikult ega rahaliselt. Kui tahame säilitada oma rahvuslikku identiteeti ja kultuuri, saame seda teha vaid ELi raames. Kas saame seda teha SRÜ ja Venemaa raames, on vägagi kahtlane.

Valikut tegelikult pole

Viiendaks. Meil ei ole valikut. Ei ütlemine Euroliidule tähendab SRÜ teed. Siin on kohane võrdlus Moldaaviaga, mis jäi niimoodi kõlkuma kõigi vahele. Moldaavia on ju Ukraina sees Rumeenia piiri ääres. Ta oskas jääda maha kõigist rongidest. Ta on praegu kaugelt vaesem kui teda ümbritsevad riigid. Ja ta oskas kapitaalselt tülli minna Venemaa, kellega tal ei ole isegi ühist piiri, mis on tõeline andekus. Moldaavia äärmine vaesus on praegu selline, mis häirib tõsiselt inimeste elu.

Vaadates inimarengu aruannete tabeleid, saame aru, kui raskes olukorras säärane blokkide vahel kõlkuv riik võib olla. Ma ei soovi Eestile sellist saatust.

Me peame ennast just nimelt võrdlema Moldaavia, aga mitte põlisriikka Šveitsi ega naftarikka Norraga. Viimased on ju ELi maadest ümbritsetud. Eesti puhul see nii ei ole. Seetõttu ei maksa selliseid võrdlusi teha. Kui me ennast tõesti kellegagi võrrelda tahame, võrrelgem siis Eesti tulevikku ei korral Moldaaviaga ja jah korral näiteks Eestist pisema Taaniga, kes on nii Euroopa Liidus kui ka NATO, kuid tal on oma raha, keel ja kuningas ning rannakrante ta välismaalastele ei müü. ■

EUROOPA LIIDUGA LIITUMINE POLE ÄRITEHING

Taasiseseisvumise järel seadis Eesti eesmärgiks euroopalikele väärtustele tugineva demokraatliku ja turumajandusliku ühiskonna ülesehitamise. Kahjuks pole võimalik 1990. aastate alguse arvamusküsitluste põhjal öelda, kui suur osa rahvast pidas selleks vajalikuks Eesti ühinemist tollaegse Euroopa Ühenduse või NATOga.

Juhan Kivirähk,
uuringukeskuse Faktum juhataja

Selline küsimuseasetus – kas on vajalik liitumine Euroopa Ühenduse või NATOga – tundus tol ajal veel mõnevõrra utoopilisena. Kuid võib öelda, et soov idanaabri ahistavast lähedusest Euroopa mõjusfääri pääseda oli valdav. Euroopa Nõukogu liikmeks saamist 1993. aasta maikuu tervitas avalikkus igatahes vaimustunult kui olulist sammu Eesti iseseisvuse kinnistumises. Eriti magusaks muutis selle saavutuse tõsiasi, et Venemaa oli püüdnud Eesti liikmeks saamisele visalt kaikkaid kodaratesse loopida.

Liitumismõttest tegutsemiseni

Praegu võib ju tunduda imelik, miks ei küsitud juba tol ajal rahva nõusolekut, kas võtta eesmärgiks Euroopa Liidu täisliikmeks saamine. Kuid tol ajal ei olnud see küsimus veel avalikkuse otsustusväljas. Senise ühiskondliku arengu loogika põhjal tundus enesestmõistetav, et iseseisval Eesti Vabariigil on igati mõistlik kuuluda Euroopa rahvaste ühisesse perre.

1990. aastate teisel poolel sai Eesti võimalik ühinemine Euroopa Liiduga reaalsema sisu. 1995. aastal esitas valitsus liitumisavalduse ja 1997. aastal saime kutse ühinemisläbirääkimistele. Tolleaegsetes arvamusküsitlustes domineeris küll poolehoid liitumisele, kuid üsna suurele osale elanikkonnast jäi ühinemine pikaks ajaks väheoluliseks ja kaugeks küsimuseks.

Ühiskonnaelus kiiret lahendamist vajavate ja valitsuse suuremat tähelepanu nõudvate probleemide nimistust paigutas veel 2002. aasta sügisel tehtud uuringus ELi ja NATOga ühinemise kolme olulisema probleemi hulka vaid

kümnendik elanikkonnast (*“Avalik arvamus ja riigikaitse” – ES Turu-uuringute AS, oktoober 2002*). Mõistagi võib vähese olulisuse põhjust interpreteerida ka selliselt, et ühinemise valdkonnas kulges kõik rahvale meelepärast ja ladusalt.

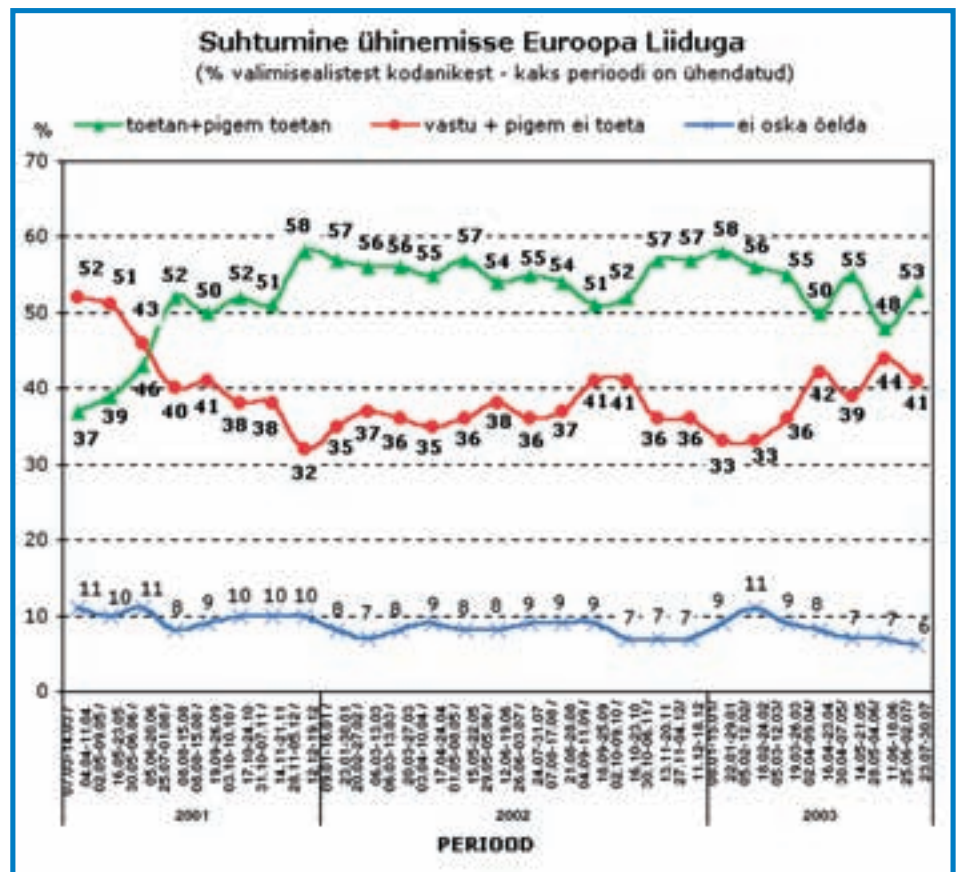
1996. aasta sügisel läbi viidud uuringus oleks ELiga liitumise poolt hääletanud 59% eestlastest ja 78% mitte-eestlastest – seega selge enamus. Samas oli juba toonaste uuringutulemuste Euroopa Liidusse suhtumisest näha nüüdseks võimendunud sotsiaalsete vastuolude algeid. Nimelt leidsid vastajad, et ELi kuulumine on küll kasulik eraettevõtjatele ja riigiametnikele ning aitab

kaasa hariduse, tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse arengule, kuid toob vähe kasu tavalistele töötajatele ega aita leevendada vaesust (*“New Baltic Barometer III” – Strathclyde'i ülikool, avaliku arvamuse uuringute keskus, Glasgow 1997*).

Suhtumise muutumised

Hetkest, kui käivitusid liitumisläbirääkimised Euroopa Liiduga, on rahva suhtumist sellele protsessi pidavalt jälgitud. Emori korraldatava arvamusmonitooringu andmetes peegeldub üsna heitlik toetusköver ELiga liitumisele (vt joonis 1).

Keskmiselt on viimase kolme aasta jooksul ELiga liitumist täielikult või osa-

liselt toetanud veidi enam kui pooled kodanikud, liitumise vastaste osa on kõikunud kolmandikust kuni 40%ni.

Väga suurel määral on poolehoid ja/või vastuseis ELiga liitumisele seotud poliitilise hetkeolukorraga. Kõige kriitilisem oli seis 2001. aasta kevadel, kui Mart Laari valitsuse reiting langes pärast nn pildiskandaali nulli. Sel ajal olid enam kui pooled küsitletutest Euroopa Liiduga liitumise vastu ja vaid veidi enam kui kolmandik poolt.

Nimetatud perioodist on pärit ka "Kahe Eesti" nime all tuntuks saanud sotsiaalteadlaste pöördumine valitsuse ja avalikkuse poole, mis hoiatas liigse varandusliku diferentseerumise ja sotsiaalse dialoogi puudumise tagajärgede eest.

Juunis 2003 tehtud arvamusuuring näitas selget seost ELi suhtumise ja valitsuse usaldusvääruse vahel (vt joonis 2). Enamik neist, kes peavad praegust valitsust usaldusväärseks, hääletaks rahvahääletusel ELiga liitumise poolt, samas kui suurem osa neist nendest, kes ei pea valitsust usaldusväärseks, hääletaks ühinemise vastu.

Kõrvalt vaadates tundub küll rumal ainult sellepärast, et mõni võimul olev erakond või ametisolev peaminister ei meeldi, tõmmata kriips peale kõigi seniste valitsuste välispoliitilistele püüdlustele ja saavutustele – valitsuse võib ju pärast liitumist ka uue valida.

Kuid mitte ainult poliitilise usalduse nappus pole see, mis mõjutab toetust Euroopa Liiduga liitumisele. Tegelikult on nii vastuseisul ELiga liitumisele kui ka usalduse puudumisel valitsuse vastu sarnased põhjused – mõlemad fenomenid on seotud inimese heaolu tasemega.

Uuringud näitavad, et liitumise vastu on inimesed, kelle kindlusetus homse päeva ees on kõige suurem – madalalpalgalised töölised ja teenistujad, pensionärid, maa- ja väikelinnade elanikud.

Suhtumise taustast

Eriti selged on seosed sellega, millised on inimeste ootused oma heaolu muutumise suhtes tulevikus (vt joonis 3). Need, kes näevad heaolu lähiaastatel paremuse suunas liikumas, on valmis hääletama ELiga liitumise poolt. Need, kellel positiivne tulevikuperspektiiv puudub, on enamasti liitumise vastu.

Augustiputši "hääletusmasinad" teel Tallinna poole. Eesti Vabariigi taasiseseks kuulutamiseni Ülemnõukogus on jäänud loetud tunnid.

Seega on liitumise kasulikkuse ja kahjulikkuse hindamisel tegemist inimeste sisemise ebakindlusega, millele lisandub arusaam, et tavainimesel ei tasu loota riigivõimu ja ametkondade abile. See, kellele igapäevane heaolu on probleemiks ka tänases Eesti Vabariigis elades, peab muutusi, mis võivad tootada küll avaramaid võimalusi, kuid toovad ka-

sa ka tugevneva konkurentsi nende võimaluste kasutamisel.

Lisaks kahele ülalnimetatud tegurile – poliitilisele usaldusele oma riigi vastu ning konkreetsele heaolutasemele ja selle muutumise väljavaadetele – on teisenenud avaliku arvamuse silmis ka arusaam Euroopa Liidu rollist Eesti iseseisvuse tagamisel. Kui varem nähti liitumises ELiga ühemõtteliselt üht Eesti iseseisvuse garantiidest, siis liitumisprotsessi edenedes hakkas osa elanikkonnast liitumist paradoksaalsel kombel käsitlema hoopis iseseisvuse minetamisena. Levis trafaretne lööklause: "Ühest liidust tulime, teise läheme!" Euroopa Liiduga liitumises nähakse ohtu eesti keelele ja kultuurile – ning mis peamine – iseotsustamisõigusele.

Mis teha, inimeste mälu on lühike. Need hirmud, mis 1990. aastate esimesel poolel olid veel värsked, on uue sajandi alguseks nürinenud. Uuringud näitavad, et ehkki 41% Eesti elanikest leiab, et lähiaastate maailm muutub järjest ebaturvalisemaks, peab sõjalise kallale tungi ohtu Eestile tõenäoliseks vaid 12 protsenti ("Avalik arvamus ja riigikaitse" – uuringukeskus Faktum, juuni 2003).

Võimalik, et skepsise levik ELiga liitumise suhtes on osaliselt seotud ka Eesti eduga NATO suunal. Teatud osa elanik-

Eurooplased on saanud 50 aastat uusi suhteid üles ehitada. Eestlaste hinge on ikka veel rõhumas minevikutaak.

konnast peab NATO vihmavarju piisavaks turvalisuse garantiiks. Alates 2000. aasta algusest on elanikkonna toetust ELiga ja NATOga ühinemisele pidevalt mõõdetud. Kui toetus NATO-le on pidevalt tõusnud, siis toetus ELiga liitumisele on olnud heitlik.

Mida teha?

Kuidas loetletud faktide taustal selgitada avalikkusele Euroopa Liiduga liitumise eeliseid Eesti seisukohalt? Oleks mõeldamatu koostada mingi hiiglaslik tabel, kus ühele poole on asetatud kõik liitumise plussid ja teisele poole miinused, kumbki pool kokku liita ning seejärel võrrelda, milline otsus on kasulikum. Loomulikult peab teadma liitumise või liitumata jätmise konkreetset mõju inimeste eluolule, kuid sellest olulisem on pidada silmas üldisemaid väärtusi.

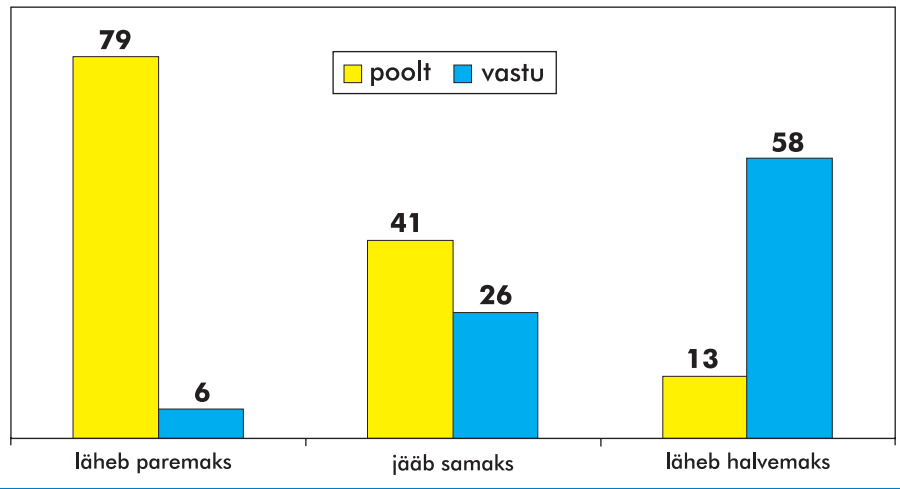
Praegu mõeldakse ELiga liitumisest rääkides liiga palju ärilikes kategooriates – kui palju hakkame ELi eelarvesse maksma ja kui palju sealt vastu saama. Kaduma on läinud idee, mille pärast Eesti kunagi üldse Euroopaga integreerumisele mõtlema hakkas, rääkimata nende põhjuste meenutamisest, millest Euroopa ühinemine ise kunagi alguse sai.

Kirjanik Andrus Kivirähk kirjeldab oma essees “Eestlane ja aeg” (ajaleht *Sirp*, 7. september 2001) eestlast kui maailmasündmuste kiirvoolulise jõe kaldal seisjat, kes teiste rahvaste ajaloolisi tegusid kõrvalt vaatab. Eestlane püüab oma jalad kuivad hoida ja on väga häiritud, kui jõgi ärevatel aegadel üle kalaste tõuseb ja tedagi sündmuste keerisesse tõmbab.

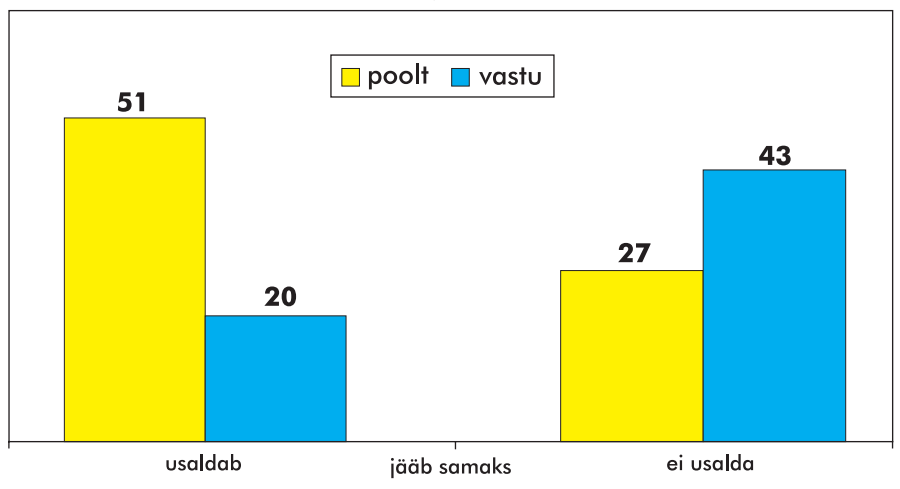
Publitsist Enn Soosaar kirjeldab seda nii: “Sugupõlv sugupõlve järel pidas endastmõistetavaks, et see, mis laias maailmas toimub, pole maamehe asi. Nõukogudeaegsest ajupesust läbikäinu leppis paratamatusega: tema käetõstmisest ei muutu ühiskonnas midagi. Palju mugavam on teha valik, et valik jäägu tegemata” (*Äripäev*, 21. juuli).

Sellest suhtumisest tuleks püüda vabaneda. Oleks aeg lõpetada Euroopa Liidust mõtlemine kategooria “nemad” abil, sest pärast liitumist muutub Euroopa Liit “meieks”. Uusi liikmeid ei võeta ju vastu vanasse väljakujunenud struktuuri. Kümne uue idapoolse riigi ühine-

Otsus rahvahääletusel sõltuvalt liitumise mõjust isiklikule elule %, n=806

Otsus rahvahääletusel sõltuvalt usaldusest valitsuse vastu %, n=806

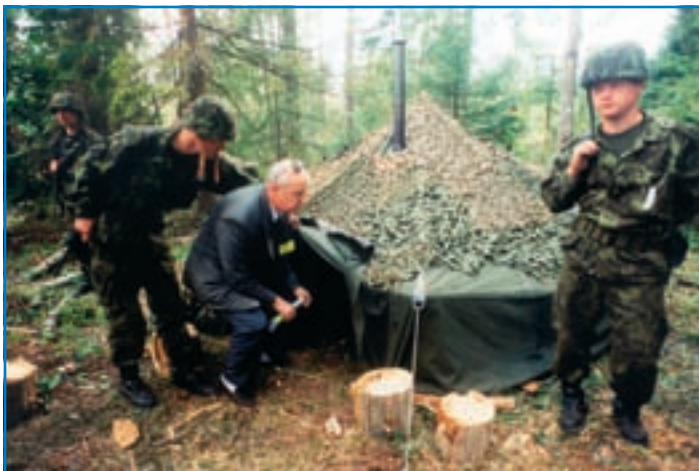
Avalik arvamus Eesti liitumisest Euroopa Liiduga

mine on risk ja suur väljakutse ka vanale Euroopale. Selles, milliseks kujuneb uus Euroopa, on oma sõna öelda ka eestlastel. Et seda teha suudetakse, näitas Euroopa Konvendi kogemus, kus Eesti hääl edukalt kuuldavaks tehti.

Euroopa Liit on loodud majandusühendusena, tema eesmärk on ühenduse kuuluvate inimeste maksimaalse heaolu tagamine. Kuid selle majandusliku heaolu ja koostöö eesmärk on sügavam. Euroopa riikide lähenemine peab tagama selle, et eelmisel sajandil sellest maailmajaost alguse saanud kahele maailmasõjale ei järgneks kolmandat.

Peeter Tulviste väljendas pragmaatilise ja aatelse lähenemise vastuolu väga ilmekalt – venna elu ja moosipurgi hinda ei saa ühele kaalukaussile asetada (“*Elu ja surma küsimus*” – *Eesti Päevaleht*, 13. mai). Ka allkirjutanule tundub, et oleme liialt palju hakanud kaupmeestena kalkuleerima, kui palju Eesti annab ja kui palju ta vastu saab, unustades ära oma vastutuse inimestena ja euroopladena.

Isegi kui Euroopa Liiduga liitumine ei tööta kohest majanduslikku kasu, võidame pikemas perspektiivis sellest kõik. ■

LIITU

SCOUTSPATALJONIGA!

Scoutspataljon on kõige kiiremini arenev kaitseväge väeosa, mis pakub ainulaadseid karjäärivõimalusi.

Elukutselistest sõjaväelastest koosnevas üksuses saad parima ettevalmistuse osalemaks rahvusvahelistel sõjalistel missioonidel kogu maailmas.

PAKUME

- tasuta elamisvõimalust korralikus kasarmus (kasarmus elamine ei ole kohustuslik)
- Eesti keskmist palka (alates 5100 krooni) palk sõltub ametikohast, auastmest ja kaitseväeteenistuse staažist
- tasuta raviteenust
- korralist palgalist puhkust 35 päeva aastas
- keeleõpet
- osalemist rahvusvahelistel õppustel ja rahvusvaheliste kriiside reguleerimisel

LIITUMISEKS ESITA

- avaldus (kirjutatakse kohapeal)
- elulookirjeldus (kirjutatakse kohapeal)
- pass
- kaitseväeteenistuse tunnistus
- haridust tõendav dokument
iseloomustus viimasest töö- või teenistuskohast

OOTAME, ET ...

- oled Eesti Vabariigi kodanik vanuses 18-35 aastat
- omad vähemalt keskharidust
- oled läbinud ajateenistuse
- oskad eesti keelt
- oled kohtulikult karistamata
- oled heas füüsilises vormis

Kontakt:

Scoutspataljon, pk 57, 76801 Paldiski Harjumaa

Tel: 695 2500; 695 2532 Mob: 050 82506

e-mail: personal@rok.ee